NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 235 | Łódź, Czwartek, 14 października 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאדז, דאנערשטאג פ' נח כ"ט תשרי תרצ"ז | 14-טער יאהרגאנג

דער טעראר אין ארץ-ישראל
זאל אפגעשטעלט ווערען איז משך פון 7 טעג

לאנדאן, 14 (יט"א טעל.)

„דיילי העראלד" ברענגט א ידיעה פון איהר קארעספאנדענט אין ירושלים, אז אין די נאהענטסטע 7 טעג וועט אפגעשטעלט ווערען דער טעראר אין ארץ-ישראל און די קעניגליכע קאמיסיע וועט קענען ארויספאהרען קיין ארץ-ישראל.

אין די מיליטערישע קרייזען רעכענט מען זיך דערמיט, אז ביז ווינאכטען וועט מען קענען צוריקציהען דאס מיליטער פון ארץ-ישראל.

די צייטונג דערמאהנט דערביי, אז די אויפגאבען פון דער קעניגליכער קאמיסיע זענען פאלגענדע 1) אויספארשען די סיבות פון די לעצטע אונרוהען, 2) אויספארשען צי ס'ווערען אויסגעפיהרט די בעשטימונגען פון מאנדאט, 3) אויספארשען צי האבען די יודען און אראבער בערעכטיגטע טענות און 4) געבען בעשלוסען אין הסכם מיט דער אדורכגעפיהרטער אויספארשונג.

די „ניצא" פראטעסטירט
געגען דער נייער טאקטיק פון דער ענגלישער מיליטער-מאכט אין א"י

ירושלים, 14 (יט"א טעל.)

די לייטונג פון דער „ניצא" האט היינט פערעפענטליכט א פראטעסט-ערקלעהרונג געגען דער נייער טאקטיק פון דער מיליטער-מאכט נישט צו ענטוואפענען די אראבער. די דאזיגע טאקטיק וועט ערמעגליכען די אראבער צו בעהאלטען דאס געווער און עס צו געברויכען ווען זיי וועלען דאס געפונען פאר נויטיג. די האלטונג פון דער מאכט אקצעפטירט די אראבישע בעוואפנונג ווייטער ווערט פראטעסטירט געגען דעם וואס די יודישע זעלבסטשוץ איז נישט לעגאליזירט.

אנגעקומען קיין ווארשא
פאבריקאנטען און סוחרים פון ארץ-ישראל

ווארשא, 14 (טעלעפאניש)

קיין ווארשא זענען היינט געקומען עטליכע סוחרים און פאבריקאנטען פון ארץ ישראל. וועלכע וועלען אונטערהאנדלען מכוח'ן אנקניפען מיט פוילען ברייטערע האנדעלס-בעציהונגען.

זיך אפגעזאגט פון נייעם סערטיפיקאטען-שעדיול
ווייל די עולים מוזען ארויספאהרען פון זייערע לענדער אין משך פון 2 וואכען

ירושלים, 14 (יט"א טעל.)

די יודישע טעלעגראפען-אגענטור דערוויסט זיך, אז די ארץ-ישראל-רעגירונג האט היינט פארגעלעגט דער יודישער אגענץ דעם שעדיול ביז מערץ 1937 אין דער הויך פון 8,000 סערטיפיקאטען, די יודישע אגענץ איז נישט געווען אימשטאנד אנצונעהמען דעם פארשלאג צוליב דעם וואס די רעגירונג האט ביים געבען די סערטיפיקאטען געשטעלט א בעדינג, אז די עולים וועלכע וועלען קומען אויף די דאזיגע סערטיפיקאטען זאלען ארויספאהרען פון זייערע לענדער ביז דעם 1 נאוועמבער דאס הייסט אין פערלויף פון 2 וואכען, דער עקזעקוטיוו פון דער אגענץ האט זיך אפגעזאגט אנצונעהמען די סערטיפיקאטען, ערקלערענדיג, אז דעם בעדינג איז אוממעגליך אויסצופיהרען.

נישט די ענטוואפענונג פון די אראבער
דער עיקר איז — די יודישע זעלבסטשוץ

ירושלים, 14 (יט"א טעל.)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון ענגען אקציאנס-קאמיטעט איז געפיהרט געווארען א גענעראל-דעבאטע איבער דער עקספאזע פון בן-גוריון, מיט א לענגערער רעדע איז ארויסגעטרעטען דער פיהרער פון דער יודנשטאאטס-פארטיי מאיר גראסמאן. ער האט אנגעוויזען, אז נישט דער גרויסער אקציאנס-קאמיטעט און נישט דער קליינער אקציאנס-קאמיטעט האט דאס רעכט צו ענדערען די גרונד-פרינציפען פון ציוניזם, דער עיקר איז נישט איצט די ענטוואפנונג פון די אראבער, נאר די פערשטארקונג פון דער יודישער זעלבסטשוץ. מ'דארף פאדערען, אז דאס קומען פון דער קעניגליכער קאמיסיע זאל אפגעלייגט ווערען און אין דער צווישענצייט זאל געשאפען ווערען די בעדינגונגען פאר'ן אויפנעהמען די קאמיסיע. מאיר גראסמאן האט פארלאנגט צו שאפען א פאליטישע קאמיסיע, וועלכע זאל ארבייטען צוזאמען מיט דער יודישער אגענץ.

מיניסטער בעק אין פאריז
מ'גיט צו דעם וויזיט א וויכטיגע בעדייטונג

פאריז, 14 (ספ. טעל.)

די גאנצע פריהמארגען-פרעסע זאגט אן דעם אנקומ(ען) פונם מינ. בעק קיין פאריז. דערביי בעמערקען א רייהע צייטונגען, אז מיי. בעק פאהרט דורך פאריז, פריוואט אויפ'ן צוריקוועג קיין פוילען, און בעטאנען די וויכטיגקייט פון דעם דאזיגען פאקט.

פאריז, 14 (ספ. טעל.)

דער אויסערן-מיניסטער יוזעף בעק איז היינט פריה אנגעקומען קיין פאריז.

רים, 14 (ספ. טעל.)

די גאנצע פרעסע דרוקט ידיעות וועגען דעם אנקומען פון אויסערן-מיניסטער בעק קיין פאריז. דער פאריזער קארעספאנדענט פון „דזשיארנאלע ד'איטאליא" שרייבט, אז מינ. דעלבאס וועט ארויסגעבען לכבוד דעם גאסט א פריהשטיק. דער פאריזער וויזיט פונ'ם פוילישען אויסערן-מיניסטער, נאך דעם לעצטענס אויפגעלעבטען פראנצויזיש-פוילישען בונד, ווערט בעגעגענט אין פראנקרייך מיט סימפאטיע.

לאנדאן, 14 (ספ. טעל.)

דער וויזיט פון מינ. בעק אין פאריז האט ארויסגערופען אין דער היגער פרעסע גרויס אינטערעסירונג. די צייטונג שרייבט צו דעם דאזיגען וויזיט א גרויסע בעדייטונג.

„דיילי טעלעגראף" פערזיכערט, אז דער איצטיגער וויזיט איז א לאגישער רעזולטאט פון די געשפרעכען פונ'ם פרעמיער בלום מיט'ן מינ. בעק אין זשענעווע. די דאזיגע געשפרעכען זענען א פארזעצונג פון די בעראטונגען, וואס זענען בשעתו אפגעהאלטען געווארען דורכ'ן גענ. רידז-שמיגלי אין פאריז.

טאג-טעגליך
די אלטע פאבעל

פונקט, ווי דער פערברעכערישער יחיד, אזוי איז אויך דער פערברעכערישער כלל שטארק עמפינדליך, און שפרינגט היסטעריש אויף ביי דער קלענסטער אנצוהערעניש, וואס איז איהם, אדער קאן איהם נוגע זיין.

ער טוט אליין אפ אלע מיאוסקייטען און שענדליכקייטען, נישט טוענדיג אפילו א פינטעל מיט אנ'אויג. גלייכצייטיג רעאגירט ער אבער אויף יעדען וואונק וואס קאן איהם אנריהרען.

עס איז דעריבער א זעלבסטפערשטענדליכע זאך, אז די היטלער-רעגירונג האלט אין מאכען דעם אנשטעל פון א קאזאק הנגזל, און אז לעצטענס זענען, למשל, פארגעקומען קאמוניסטישע דעמאנסטראציעס אין שטראסבורג — האט שוין דער זייגער שארושע ד'אפער אין פאריז פראטעסט אינ'ם פראנצויזישן אויסערן-מיניסטעריום.

ער האט דערביי געגעבען צו פערשטיין, וואס פאר א קאנסעקווענצען עס קאנען מיט זיך ברענגען פאר די „גוטע פראנצויזיש-דייטשע בעציהונגען" אזעלכע ארויסטרעטונגען.

איז עס טאקי גאנץ שיין און פיין, וואס עס ווערט אזוי געזאגט, אז די „גוטע בעציהונגען" זאלען קאליע ווערען, אבער — הלמאי איז בשעתו נישט געזאגט געווארען, אז די פערשידענע היטלעריסטישע פעראנטווארטליכע פאקטארען זאלען נישט צולאזען אזוי זייערע בילערישע מיילער, בעת זיי האבען געהאלטען די נידעריטרעכטיגע פערפיהרערישע דרשות אין נירענבערג און בעת אנדערע צוזאמענפאהרען און פייערונגען?

אויף דעם האט אבער די בעקאנטע פאבעל שוין לאנג געגעבען אנ'ענטפער, ווען דעם, ווי ביי יענעם אין אויג ווערט געזעהען א שפילטער, בעת ביי זיך אין אויג — אפילו א שייט האלץ נישט!

מ.

פרעזעס פון ווארשאווער קהלה
זאל ווערען דער ד"ר מייזנער

ווארשא, 14 (טעלעפאניש)

אויף דער היינטיגער ווייטערדיגער זיצונג פון דער וואהל-קאמיסיע האט דער סענאטאר טרוקענהיים געפאדערט אויסצושטרייכען די קאנדידאטור פון וויקטאר אלטער, אלס דזשאר. אלס סיבה האט ער אנגעגעבען דאס, וואס אלטער האט נישט מל'ע געווען זיין זוהן...

דער פארזיצער פון דער וואהל-קאמיסיע דער ציוניסט ד"ר הינדעס, האט דערקלערט, אז ער וועט דעם פארשלאג נישט שטעלען צו אפשטימונג, און אז אויב מ'וועט איהם צווינגען דאס צו טון, וועט ער לייגען זיין מאנדאט.

די אגודה האט סוף כל סוף צוריקגעצויגען דעם פארשלאג.

עס האט אויך צוריקגעצויגען זיין קאנדידאטור אלס א קינפטיגער פרעזעס — דער פרעזעס מאזור, וועלכער האט איצט אויף דעם אמט קאנדידירט מיט דער אגודה.

מ'האלט פאר כמעט ווי זיכער, אז פרעזעס וועט ווערען דער ד"ר מייזנער, דער איצטיגער וויצע-פארזיצער פונ'ם ווארשאווער „ארט". ד"ר מייזנער איז געווען אנ'אנגעזעהענער טעריטאריאליסט. לעצטענס סימפאטיזירט ער מיט'ן ציוניזם. ער איז אגב אנ'אייגענער פון די רייכסטע יודען אין פוילען. יעדענפאלס ווייסט מען, אז כדי צו בעקומען דעם פרעזעס-אמט לאזט ער זיך קאסטען צענדליגער טויזענדער זלאטעס לטובת נאציאנאלע און געזעלשאפטליכע צוועקע. היות ער איז א דעמאקראט רעכענט מען, אז זיין קאנדידאטור וועט אויך געשטיצט ווערען דורכ'ן „בונד".

די מאסען-ארעסטען אין דאנציג

דאנציג, 14 (טעלעפאניש)

אין דער לעצטער צייט האט די דאנציגער מאכט אדורכגעפיהרט 120 ארעסטען צווישען סאציאליסטען.

דער נאצישער „דאנציגער פארפאסטען" ווענדט זיך מיט אנ'אפעל צו די איבעריגע פארטייען, ובפרט צו די בירגערליכע פארטייען, אז זיי זאלען אפשטעלען זייער קאמף מיט'ן נאציאנאל-סאציאליזם.

אונזער ווארט
„שארפע רעפרעסיעס"

עס ווערט אנגעזאגט, או אין שייכות מיט די לעצטע סקאנדאליעזע ארויסטריטע פון מאזלעיס שווארצער חברה אין לאנדאן, וועלען א געוויסע שארפע רעפרעסיעס געגען די פאשיסטען אין ענגלאנד.

עס זאל פערבאטען ווערען צו טראגען די פאשיסטישע מונדירען, און עס וועלען וואהרשיינליך אויך אפגעשטעלט ווערען אויף 6 חדשים די מיטינגען אונטערן פרייען הימעל.

אויב דאס בלויז זאלען זיין די שארפע רעפרעסיעס איז דא א קנאפע האפנונג, אז זיי זאלען דערגרייכען זייער ציל.

מיר ווייסען פון דער טרויעריגער פראקטיק, אז דער פערבאט צו טראגען די פאשיסטישע מונדירען, האט צו דער גאולה נישט געבראכט, און אונזער אייגענער היימישער כוליגאנעריע למשל איז עס אפשר גאר ארויסגעקומען לטובה: עס איז זיי א סך לייכטער צו פערשווינדען אין טומל פון זייערע מעשים תעתועים.

וואס שייך דער צווייטער צוגעטיילטער „גזירה" — דעם אפשטעלען די מיטינגען אונטערן פרייען הימעל. קאן וועגען איהר געזאגט ווערען נאר דאס, אז ביי לאנדאן, ווען אזוינס זאל געשעהען, וועט אין די זונטאג-טעג, ווען אין הייד-פארק ווערט גערעדט אויף טיש אוי א"ה בענק און על ה', על משיחו ועל נביאיו. וועט ווערען אויסגענומען א שטיק כאראקטער.

עס וועלען ווערען ארבייטסלאז זעהר פיל דרשנים, מיסיאנערען, פאליטיקאנער א. א. ליט וואס צייגען פונ'ם רעדען זייער חיו'ה, און זעהר און זעהר א סך ענגלענדער, „פרייע פערבייגייהענדיגע צוהערער" וועלען פערלירען א טראדיציאנעלע אטראקציע.

און — אויב עס זאלען געגען די מאסלעאיסטען אנגעווענדעט ווערען בלויז די דאזיגע „רעפרעסיעס", וועלען זיי אין ווייטשעפעל טאקי ווייניגער רעדען, אבער — מעהר „טון"!

ב.

ליטווינאוו דורכגעפאהרען ווארשא

עס איז מעגליך, אז די סאוויעטען זאלען זיך צוריקציהען פונ'ם אפמאך וועגען נישט-אינטערווענץ אין שפאניען

לאנדאן, 14. (ספ. טעל.) די סאוויעטישע נאטע וועגען דעם עובר זיין מצד פארטוגאל אויפ'ן אפמאך נישט צו אינטערוועני רען אין שפאניען איז היינט ביי'טאג פונאנדערגעשיקט געווארען די מיטגלידער פון אויפזיכט-קאמיטעט צוזאמען מיט'ן ענטפער פונ'ם פארזיצער, לארד פלימוט, דער ענטפער איז אין אלגעמיין נעגאטיוו.

אין דער סאוויעטישער נאטע איז געפאדערט געווארען, אז די ענגלישע און פראנצויזישע פלאטען זאלען פיהרען א קאנטראלע אין די פארטוגאלישע פארטען.

אין די פאליטישע קרייזען איז מען זיך משער, אז אין דער קאנסעקווענץ פונם נעגאטיווען ענגלישען ענטפער, וועלען זיך די סאוויעטען צוריקציהען פונ'ם אפמאך.

ווארשא, 14 (טעלעפאניש)
דער סאוויעטישער אויסערן-קאמיסאר, ליטווינאוו האט היינט פערבראכט 2 שעה אין ווארשא, אויפ'ן וועג קיין מאסקווע. ליטווינאוו האט דא אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן סאוויעטישען אמבאסאדאר אין בערלין, סוריץ. ביי'טאג איז ליטווינאוו ארויסגעפאהרען קיין מאסקווע.

לאנדאן, 14 (ספ. טעל.)
דער אמבאסאדאר מייסקי און קאגאן האבען היינט בעזוכט דאס אינערן-מיניסטעריום.
ריימער דערוויסט זיך, אז דער סאוויעטישער אמבאסאדאר האט געפאדערט, דאס עס זאל תיכף צונויפגערופען ווערען דער קאנטראל-קאמיטעט פארן אנגעווענדען דעם אפמאך וועגען נישט-אינטערווענץ, בכדי ארומצוהערען די סאוויעטישע נאטע, וואס איז איבערגעגעבען געווארען דעם פארייטען מאנטאג.

דאפעלטער זעלבסטמארד צוליב אנ'עקסמיסיע

א שרעקליכע טראגעדיע אין ווארשא

ווארשא, 14 (טעלעפאניש)
אינם הויז אויף פראנציסקאנער 21 איז היינט ביי'טאג פארגעקומען א שרעקליכער טראגעדיע, בעת וועלכע א פלה מיט א חתן זענען, צוליב אנ'עקסמיסיע, גלייכצייטיג בשותפות זעלבסטמארד.

זינט 21 יאהר האט אין דעם אנגערופענעם הויז געוואוינט דער סוחר העניך ליפשיץ מיט זיין טאכטער, די 29-יעהריגע אסתר, א גרושה. אין דערזעלבער וואוינונג האט אויך געוואוינט, אלס סובלאקאטאר, און איצטיגער חתן פון אסתר'ן, דער 31-יעהריגער יצחק מאכאווער, א האנדעלס-אנגעשטעלטער.

ליפשיץ איז געווען שולדיג פאר 3 חדשים דירה-געלד, האט דער באלעבאס איהם אנגעקלאגט אין געריכט, ארויסגענומען אנ'עקסמיסיע.

3 ביי'טאג איז געקומען דער קאמארניק. מ'האט איהם לאנג נישט געוואלט עפענען די טיר. דאך האט מען די טיר געעפענט און אז דער קאמארניק איז אריין אינוועניג, איז מאכאווער ארויסגעשפרונגען פון פענסטער פון 5-טען שטאק און איז דערהרג'עט געווארען אויפ'ן ארט. באלד האט אויך זיין פלה, אסתר אויסגעטרונקען א גרויסע דאזע עסיג-עסענץ און אין א שווערען צושטאנד האט מען זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

עס איז אינטערעסאנט צוצוגעבען, אז טראץ דער שרעקליכער טראגעדיע, האט דער ווירט דאך געפאדערט ווייטער, אז די עקסמיסיע זאל אדורכגעפיהרט ווערען... דער קאמארניק האט זיך אבער אפגעזאגט נאכצוקומען זיין פאדערונג.

פאר'ן דערמארדען א דאנסינג-פרוי

פערמשפט געווארען אויף 8 יאהר תפיסה

ווארשא, 14 (טעלעפאניש)
היינט איגדערפריה האט זיך אנגעהויבען דער סענסאציאנעלער פראצעס וועגען דעם מארד אינ'ם קאפע „סאלע דע דאנס". וואס איז פארגעקומען דעם 25. פעברואר ה. י. ווען דער עקספעדיטאר לייזער קופיעץ האט דערשאסען די פרוי פעליצ רויזען, וועלכע איז אין עטליכע טעג ארום געשטארבען. די דערמארדעטע איז געווען א פרוי פון א מאן און א מוטער פון 3 קינדער.

צום פראצעס זענען ארויסגערופען געווארען 25 עדות – דאס רוב אנגעשטעלטע און געסט פונ'ם דאנסינג. אויך דער עולם אין געריכטס-זאל איז געווען א דאנסינג-עולם.

דער בעשולדיגטער האט זיך פערטיידיגט, אז ער האט די פרוי רויזען נישט געהאט בדעה צו שיסען, און אז דאס אומגליק האט פאסירט צופעליג, דערביי איז ער זיך סותר אין זיינע דערקלערונגען, און פערענטפערט זיך, אז דאס איז א פועל יוצא פון זיין שוואכן זכרון, אמאל זאל ער האבען געפאלען אויפ'ן קאפ, און האט זיך שפעטער געהיילט אין א משוגעים-הויז.

דער פראצעס, וועלכער איז געווען רייך אין שפאנענדע מאמענטען האט זיך פערצויגען ביז האלב 12 ביינאכט, ווען עס איז ארויסגעטראגען געווארען דער אורטייל.

לייזער קופיעץ איז פערמשפט געווארען אויף 8 יאהר תפיסה.

יעהרליכער צוזאמענפאהר

פון יודישען אינדוסטריעלער-פערבאנד אין ארץ-ישראל

תל-אביב, 14 (יט"א טעלעגר.)
אונטערן פארזיץ פון סענהאר איז געעפענט געווארען דער יעהרליכער צוזאמענפאהר פון יודישען אינדוסטריעלער-פערבאנד. עס איז געקומען א פארשטייער פון דער רעגירונג, און דער עקזעקוטיוו-מיטגליד אליעזר קאפלאן.

עס איז בעעהרט געווארען דער אנדענק פון נחום סאקאלאוו, מאיר דיזענהאף און פון די קדושים.

עס זענען אפגעגעבען געווארען בעריכטען, ארומגערעדט געווארען די לאגע, און ספעציעל איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע פון עקספארט-מעגליכקייט, בעזונדערס קיין סיריען.

ד"ר ל. שיפמאן
צוריקגעקעהרט
64 זאכאדניא 64
טעל. 106-72
פראנט 2-טער שטאק.

Dr. med.
E·WAJNBERGOWA
אויגען-קראנקהייטען
Dr. med.
M. WAJNBERG
נערוועז-קראנקהייטען
האבען זיך איבערגעצויגען אויף
LEGJONÓW 3 (Zielona)
tel. 172-20.

נייע ענגלישע
שטשעשליווי
ביי
א גרויסער אויסוואהל פון
אריגינעלע בילליגער און טאמאשאווער סחורות
אויף אנציגער און פאלטענס
פון די בעסטע קוואליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך
R.Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156-09.
נעדענקט פראנט II שטאק.

ביליליד
אונזער חשוב'ן פערוואלטונגס-מיטגליד
ה' יעקב זענדעל
דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל צוליב'ן טויט פון זיין פאטער
נ"ע חיים
המקום ינחם אותך בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג פון יוד. געפליגעל-הענדלער-פעראיין אין לאדז
פוילנאצנא 25.

Dr med.
WIKTOR MILLER
chor. wewnętrzne
spec. chor. Reumat.
POWRÓCIŁ
SIENKEWICZA 40, tel. 146-11
przyjmuje od 4.30 do 7 wiecz.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען בלאז און אורין-קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95.
נעמט אן פון 11-9 און פון 8-6 אוונט
צוריקגעקעהרט

לעבער
חערען אויסגענומען ביליג
ביי ג. נארדמאן
שרודמיעסקא 8

אויערן, נאז און האלז
און לונגען-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. RAKOWSKI
פיעטריקאווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועקס אפעראציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאטאר-רישעס פון 9-2 און פון 8-4 אוונט
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען-גאבינעט
פאר דורכלייכטונגען און אלערליי פאטאגראפיעס

St. Felczer
H. NEUMARK
צוריקגעקעהרט
28 פאלודניאווא 28
טעל. 163-46
נעמט אן ביז 10 פריה און פון 2–4 נאכמ.
פאר אונבעמיטעלטע הנחות.

Dr. B.Hurwicz
Choroby skórne i weneryczne
Piotrkowska 10
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב – פון 8–1 ביי'טאג

ווילסטו פערקויפען
א ניימאשין
און ערצילען
דעם העכסטען פרייז?
ווענד זיך צו:
Skład maszyn do szycia
Singer i Lachman
Łódź, Zydowska 2,
telefon 246-73.

Dr. med.
M.GLAZER
ספעציאליסט פאר הויט-און וענערישע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
ZACHODNIA 64, tel. 185-49
נעהמט אן פון 12–2 מיטאג און פון 7 ביז 8.30 אוונד.
זונטאג און חגאות פון 10–12 ביי'טאג.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער - שוואכע
אבדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1טער שטאק
נעהמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אוונט
זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג.
ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען

לעטשניצע
פאר וועגערישע-קראנקע
מענער - שוואכע און הויט-קראנקהייטען
פון דאקטוירים ספעציאליסטען,
פיעטריקאווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אוונט.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרויידאקטאר פון 11-1 און פון 5-7 אוונט.
א בעראטונג 3 זל.

Dr. med.
Józef Imich
ספעציאליסט פאר האלז, נאז און אויערן-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
MONIUSZKI 1, tel. 20-997.

Dr. med
J. Nadel
ספעציאליסט פון אקושעריע- און פרויען-קראנקהייטען
אבדזשעיא 4, טעל. 228-92.
נעמט אן פון 10–12 און פון 5–7 אוו.
דער לעטשניצע בזשעזשינער 11
אין פון 12 ביז 1 ביי'טאג.

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און וענערישע קראנקהייטען און מענער - שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט
זונטאג פון 10–2 מיטאג.
צוריקגעקעהרט
פאר פרויען – א ספעציעלער ווארטע-זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען קראנקהייטען
שטערונגען בעגען שוואנגערשאפט
נ. ערזשער 11, טעלעפאן 246-09
נעמט אן פון 8–9 פריה און פון 4–8 אוו

ווילסטו פאר פאבריקאנטען און האנדווערקער
שווייסונגען, מאשינען-טיילען און רעפעראטורען
פיהרט אויס ביליג
די מעכאנישע שלאסעריי
י. רעדער
11 ליסטאפאדא 11/13
(רוג זאכאדניא)

Dr. med.
P.KOTOK
CHOROBY WEWNĘTRZNE
przyjmuje od 5–7 wiecz.
Zeromskiego 44, tel. 114-25
POWRÓCIŁ.

Dr.
Wajnberg
ספעציאליסט פאר לונגען, הארץ און סקלעראז קראנקהייטען
פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02
נעמט אן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אוו.

DR. MED.
G. GERSZTAJN
ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אן פון 11–2 און פון 5–8.30 אוו

Dr. med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער - קראנקהייטען
6. שערפיעז 37 בענעדי קטא
נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

לעטשניצע
פאר וועגעריש קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונט.
וועגעריש-קראנקע, מענערשוואכע און הויט-קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
איז טעטיג א גאנצען מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

DR.
Daniel Kon
STERLINGA 5, tel. 228-08
אינערליכע און נערוועז-קראנקהייטען
נעהמט אן פון 5–7 אוונד.
צוריקגעקעהרט

אידענס אָפּטימיסטישע רעדע

וועגען נישט-אינטערווענץ אין שפּאַניע, וועגען וואַלוטע און וועלט-שלום

לאָנדאָן, 14 (ספּ. טעל.)

רעדענדיג מיטוואָך אין אָוועטר אין שעפּילד, האָט דער אויסערן-מיניסטער אידען, זיך ספּעציעל אָפּגעשטעלט אויף דער לאַגע אין שפּאַניען און זיך אויסגעדריקט מיט אָנערקענונג וועגען דער איניציאַטיוו פונם פּרעמיער בלום מכוח'ן שליסען דעם נישט־אינטערווענץ - אָפּמאַך, אונטערשטרייכענדיג, אַז בלום האָט געהאַנדעלט דרייסט און ווי אַ גוטער אייראָפּעער. די ענגלישע רעגירונג — האָט אידען געזאָגט — שטיצט די פּאָליטיק פון נישט־אינטערווענץ און עס טאָרעי נישט זיין קיין שום ספקות בנוגע דעם דאָזיגען ענין. מיר האַלטען דעם אָפּמאַך פאַר דעם בעסטען, אויב נישט פאַר דעם איינציגען אופן פון אויסמיידען די סכנה פון דעם, אַז די געשעהענישען זאָלען זיך ענטוויקלען אין שייכות מיט דער סיטואַציע אין שפּאַניען. מיר האָבען שטענדיג אָפּגעשפּילט אונזער ראָליע אין אייראָפּע אויך מיר ווילען זי ווייטער אָפּשפּילען.

מין. אידען האָט אויך גערעדט וועגען דעם ענגליש-פראַנצויזיש - אַמעריקאַנישען וואַלוטע־אָפּמאַך און ער האָט אונטערגעשטראָכען, אַז ער איז נישט געווענדעט געגען אַ וואָספערער - נישט אייז אַנדערער מלוכה. פּערקערהרט, אַנדערע לענדער ווערען שטאַרק געבעטען מיטצואַרבייטען ביים רעאַליזירען די פּאָליטיק, וואָס איז בעצייכענט אינם אָפּמאַך, און עטליכע לענדער האָבען זיך שוין טאַקע אָנגעשלאָסען אין דער פּאָליטיק.

ווייטער האָט מין. אידען גערעדט וועגען דער פראַגע פון צוזאַמ־בשוואָכונג און האָט דערקלערט, אַז ענגלאַנד איז גענוג שטאַרק אויף אָפּצושפּילען איהר ראָליע, בכדי צו דערהאַלטען דעם שלום און דאָס עס איז אַ מעגליכע זאַך ענערגיש געגענצושטעלען זיך לגבי די מעטאָדען פון גוואַלדטאַט.

ארומרעדענדיג די וועלט־סיטואַציע, וואָס איז פול מיט אומרוהה, האָט ער דערקלערט, אַז די אָפּענע סכנות זענען ווענינער בעאומרוהיגענד, ווי דער חשד פון אַן'אומגעריכטער ענטוויקלונג פון דער אַזוי אויך אָנגעשטרענגטער אינטערנאַציאָנאַלער סיטואַציע. מיר ווילען שטרעבען פאַר יעדען פּרייז אויסצומיידען מלחמות, וואָרום עס איז גאָר קיין ספק נישט, אַז אין דער צוקונפטיגער מלחמה וועלען נישט זיין קיין זיגער. איינם נאָמען פון דער ענגלישער רעגירונג פערזיכער איך, אַז מיר וועלען טון אַלץ, וואָס מיר וועלען קענען, בכדי צו ברענגען אויף דער וועלט דעם נצחון פון שכל.

„מיר טרעטען ארויס נישט נאָר אין שוץ פונם שלום — האָט אידען פערענדיגט — נאָר מיר שטרעבען צו אַן'אינערליכען אחדות לטובת אַ זיכערער אונטערשטיצונג פונם שלום אין דרויסען. איך רעכען, אַז עס איז שוין נישט ווייט די צייט, ווען ענגלאַנד וועט מיט דער קראַפט פון איהר האַנד און מיט דעם כוח פון איהרע בעשלוסען קענען איבערבויגען די וואָג־שאָל אויף דער זייט פון שלום און פרייהייט".

די קאַמפען אין שפּאַניען

מאַדריד, 14 (ספּ. טעל.)

9 אין אָוונט איז אָנגעגעבען געוואָרען דורכ'ן ראַדיאָ אַ קאָמוניקאַט, לויט וועלכען דאָס רעגירונגס-מיליטער האָט פאָרטגעזעצט ביי־טאָג די אַטאַקעס אויף די פּאָזיציעס פון די אויפשטענדיגע הינטער בורגאָס, אויפ'ן טאָלעדאָ אָפּשניט.

דאָס פערנעהמען פון דער שטאָט אוויעדאָ דורך קאָלומנעס פון בערג־אַרבייטער קומט פאָר ווייטער אויף אַ בעפרידיגענדען אופן. די שלאַכט איז מגולגל געוואָרען אין אַ גאַסען־קאַמף.

ליסאַבאָן, 14 (ספּ. טעל.)

דער קאָרעספּאָנדענט פון „דאריא דא מאַנהא" איז מודיע פון טאָלעדאָ, אַז די הכנות צו דער קאָנצענטרירטער אַטאַקע אויף מאַדריד זענען אין פולען גאַנג אויף אַלע אַשייטען פונ'ם פראָנט.

טאַנזשער, 14 (ספּ. טעל.)

דער גענ. קוועפּא דע ליאַנא האָט דערקלערט דורכ'ן ראַדיאָ אין שפּאַניש און אַראַביש, אַז עס ווערט איצט בעטראַכט אַ פּראָיעקט אָנצוגעבען דער שפּאַנישער ליגיע פון מאַראָקאָ פולשטענדיגע אויטאָנאָמיע.

רומענישער אויסערן-מיניסטער

קלייבט זיך צו קומען קיין פּוילען

בעלגראַד, 14 (ספּ. טעל.)

דער רומענישער אויסערן-מיניסטער, אַנטאָנעסקו, האָט בעת זיין וויזיט אין בעלגראַד דערקלערט פאַר אַ זשורנאַליסט, אַז דער פּוילישער אויסערן-מיניסטער בעק האָט איהם איינגעלאַדענט קיין וואַרשאַ.

מ'רעכענט, אַז דער מין. אַנטאָנעסקו וועט קומען קיין וואַרשאַ גאָר בקרוב.

זיצונג פון ענגלישען מיניסטאָרען-קאַבינעט

לאָנדאָן, 14 (ספּ. טעל.)

אויף דער היינטיגער זיצונג פונ'ם מיניסטאָרען-ראַט, האָט מינ. אידען געהאַלטען אַ לענגערע עקספּאָזע וועגען דער אויסערן-פּאָליטיק.

דער קאַבינעט האָט נישט אָנגענומען קיין שום בעשלוס וועגען די מונדירען פון דער פאַשיסטישער אָרגאַניזאַציע. וואַהרשיינליך וועט דער בעריכט פון סער דזשאָן סיימאָן וועגען דעם ענין איבערגעגעבען ווערען צו אַ ספּעציעלען סוב-קאָמיטעט, וועלכער וועט איהם אויספאָרשען.

נייער ריכטער פון העכסטען געריכט

וואַרשאַ, 14 (טעלעפאָניש)

דער מלוכה-פּרעזידענט האָט ארויסגעגעבען אַ ריהע נאָמינאַציעס אינ'ם געריכטס־וועזען אין פּוילען. צ. אַ. איז דער פּראָקוראָר פונ'ם העכסטען געריכט קאַראָל קאָניץ בעשטימט געוואָרען אַלס ריכטער פון העכסטען געריכט.

געשטאָרבען „אסתרל די גבאיטע"

וואַרשאַ, 14 (טעלעפאָניש) היינט איז דאָ געשטאָרבען די עלטסטע פרוי אין פּוילען, די 122-יאָהריגע אסתר מיאַטעלקאַ (געבוירען אין 1824), וועלכע איז בעקאַנט געווען אין וואַרשאַ א. נ. „אסתרל די גבאיטע".

ביז די לעצטע טעג פון איהר לעבען איז זי געווען גבאיטע פון גענשער בית עולם.

איהר יונגסטער זוהן איז איצט אַלט 83 יאָהר.

שווערער קלאַפּ פאַר יודישע דאָקטוירים פון דייטשלאַנד

אַמעריקאַ בעשווערט די אימיגראַציע פון דאָקטוירים

בערלין (יט"א) פאַר יודישע דאָקטוירים פון דייטשלאַנד האָט געווירקט ווי אַ שטאַרקער קלאַפּ די מיטטיילונג פון ניו־יאָרק, אַז פון 15. אָקטאָבער ווערען אין די פעראייניגטע שטאַטען איינגעפיהרט פערשידענע בעגרענצונגען פאַר דער איינוואַנדערונג פון פּראַקטיצירענדע דאָקטוירים פון דייטשלאַנד. די נייע שוועריגקייטען זענען איינגעפיהרט געוואָרען גאַנץ אומגעריכט און זיי זעהען פאָר, דאָס יעדער דאָקטאָר, וואָס אימיגרירט אין די פעראייניגטע שטאַטען, מוז דורכמאַכען אַ ספּעציעלען מעדיצינישען עקזאַמען. ביז איצט האָט מען אין אַמעריקע פון אימיגרירטע דאָקטוירים געפאָדערט בלויז די קענטעניש פון דער ענגלישער שפּראַך און אַ צייגניש, אַז זיי פּראַקטיצירען אַלס דאָקטוירים זייט, מינדעסטענס פינף יאָהר.

אַ נייעס איז אויך די נייע פערארדענונג, וואָס זעהט פאָר, אַז אַ דאָקטאָר, וואָס אימיגרירט קיין אַמעריקע, מוז פערמאָגען גענוג מיטלען צו קענען אויסהאַלטען זיך אין אַמעריקע, ווייניגסטענס אַ יאָהר צייט, ביז ער וועט האָבען די מעגליכקייט דורכצומאַכען דעם מעדיצינישען עקזאַמען. די נייע פערארדענונגען זענען אַ שווערער קלאַפּ פאַר פיל יודישע דאָקטוירים פון דייטשלאַנד, וואָס האָבען זיך געגרייט צו עמיגרירען אין די פעראייניגטע שטאַטען אין משך פון היינטיגען ווינטער. היות פאַר יודישע ארצטען ווערט מיט יעדען טאָג אַלץ שווערער צו אַרבייטען אין דייטשלאַנד, עס ווערט געשאַצט, אַז זייט 1933 האָבען קיין אַמעריקע אויסגעוואַנדערט לערך 500 יודישע און נישט-יודישע דאָקטוירים פון דייטשלאַנד.

פּלענאַר-זיצונג פון דעם הויפּט-ראַט פון „צענטאָס"

וואַרשאַ (יט"א) אונטער'ן פאָרזיץ פון סענ. רפאל שערעשאַווסקי איז די טעג פאָרגעקומען די זיצונג פון דעם הויפּט־ראַט פון פערבאַנד פון געזעלשאַפטען פאַר קינדער־שוץ און יתומים-פערזאָרגונג אין פּוילען „צענטאָס". אין דער זיצונג האָבען זיך בעטייליגט פאָרשטעהער פון די ראַיאָן-געזעלשאַפטען פאַר קינדער־שוץ אין קאָנגרעס פּוילען, וואָהלין, פּאָלעסיע, מזרח- און מערב-גאַליציען, ביאַליסטאָקער און ווילנער ראַיאָן, פּוזען א.א.

איבער דער טעטיגקייט און ריכטליניען פון „צענטאָס" האָבען בעריכטעט די ה"ה גאָלדין, זאַבלודאָווסקי און נוישטאַט. די רעפּעראַטען האָבען אַלזייטיג בעלויכטען די פּראָבלעמען פון דער יודישער קינדער פערזאָרגונג אין פּוילען. עס איז ברייט בעהאַנדעלט געוואָרען די פערצווייגטע טעטיגקייט פון „צענטאָס" אויף אַלע געביטען פון אויפציכט איבער'ן יודישען קינד. דער „צענטאָס", וועלכער האָט אונטער זיין שטענדיגען אויפזיכט העכער 10 טויזענד קינדער און שטיצט פעריאָדיש אין פערשידענע פאָרמען אַן'ערך 17 טויזענד קינדער, פיהרט אָן מיט אַ נעץ פון יתומים-הייזער, האַלב־אינטערנאַטען, טאָג-היימען, פאַך־בערא־ען גע־שטעלען, בורסען, זויג-היימען, סאַנאַטאָריעס און הייל-קאָלאָניעס, פאַרמען און שול-גערטנער, קינדער־קלובען, ספּעציעלע אַנשטאַלטען פאַר דעפעקטיווע קינדער, פאַך־שולען, וואַרשטאַטען א. אַז. וו.

די אַקציע פון זומער־קאָלאָניעס האָט ארומגענומען אין לעצטען יאָהר העכער הונדערט קאָלאָניעס מיט איבער 15 טויזענד קינדער. די פאָרשטעהענדע ווינטער־אַקציע זעהט פאָר די בעשיכונג פון די אָרימסטע קינדער אין אַלע גרעסערע שטעט. די לעצטע ימים־טובים איז פּראַקטאַמ'רט געוואָרען אַ גרויסע אַקציע אונטער'ן לאָזונג „וועש און קליידער פאַר די קינדער אין די אַנשטאַלטען", שוין אַ ריהע יאָהרען ווי די אַנשטאַלטען פיהלען אַ געוואַלדיגען מאַנגעל אין וועש, קליידונג א. ד. גל. הויפּטזעכליך איז צו ווינטער דרינגענד נויטיג צו בעזאָרגען די קינדער מיט וואַרימע וועש און קליידונג. די דאָזיגע נויטען דאַרפען געלעזט ווערען דורך דער נייעפּראָקלאַמירטער אַקציע, אויף וועלכער די בערופענע פאַקטאָרען וועלען זיך האָפענטליך וואַרים אָברופען.

דער בודזשעט פון „צענטאָס"־פערבאַנד גע־טרעפט קרוב דריי מיליאָן זל. יעהרליך און ווערט געדעקט דורך מיטגלידס-אָבצאָל און זאַמלונגען ביי דער אָרטיגער יודישער געזעלשאַפט, רעגירונגס- און קאָמונאַלע סובווענציען, שטיצע פון אויסלענדישע אָרגאַניזאַציעס א. אַז. וו. צוליב דעם פאַלען פון די הכנסות ראַנגלען זיך די אַנשטאַלטען און אינסטיטוציעס, וועלכע זענען אָנגעשלאָסען אין „צענטאָס", מיט גרויסע מאַטעריעלע שוועריגקייטען. דער פערבאַנד מאַכט די גרעסטע אָנשטרענגונגען די דאָזיגע שוועריגקייטען צו בעזייטיגען.

לאָדזער נייעס

פאַר'ן נישט-דעקלאַרירען דעם בירגער-פליכט בעת די וואַהלען

די הויפּט-וואַהל-קאָמיסיע האָט זיך דעם 10 ד. ח. געווענדט צום שטאָט-פּרעזידענט מיט אַ פאָרשלאָג צו בעשטראָפען מאָטעל שאַכ'ן, דעם מיטגליד פון דער אַבוואַדאָוער וואַהל-קאָמיסיע נומער 9 אינ'ם קרייז 7, פאַר'ן אויסמיידען צו דערפילען דעם בירגער-פליכט.

מאָטעל שאַך האָט אויף דער צווייטמאַליגער אויפפאָדערונג צו מעלדען זיך צו די וואַהל-אַרביי־טען, נישט צוגעשטעלט, און אויך אויף דער אויספאָדערונג פונ'ם פאָרזיצער פון דער הויפּט-וואַהל-קאָמיסיע, נישט געגעבען קיין דערקלערונגען.

מאָטעל שאַך איז דערפאַר בעשטראָפט גע־וואָרען מיט'ן בעצאָהלען 25 זלאָטעס.

געפונען אַ דערטרינקענעם

נאָך צוויי חדשים זוכען

(אַ) אין טאָמאַשאָוו האָט מען אונטער דער שטאָט געפונען דעם טויטען קערפּער פון אַ מאַנס-פּערשוין, וועלכער איז געלעגען ביים ברעג פון דער פּיליצע.

די פּאָליצייאישע אויספאָרשונג האָט פעסט-געשטעלט, אַז דאָס איז דער 48-יאָהריגער באָלע-סלאַוו בינטשיק, אַ קאַסיר פון דער „איבערזעיע-טשאַלניע" אין פּיעטריקאָוו.

בינטשעק האָט דעם זומער געוואוינט אויף זומער-וואוינונג אין סולעיאָוו, באָדענדיג זיך אין אויגוסט אין דער פּיליצע איז ער דערטרונקען גע-וואָרען, ביז איצט האָט מען איהם נישט געפונען, ערשט נעכטען האָט מען איהם געפונען ביי'ם ברעג טייך אונטער טאָמאַשאָוו.

נעדענקט, אַז איז דער קאָלעקטור פון

KAFTAL

Łódź, Piotrkowska 54

פאַלען שטענדיג גרויסע געווינסען.

דאָרט איז געפאַלען אין דער 36-טער לאָטעריע

100.000 זל. אויף נומער 194977

5 מאָל צו 10.000 זל. אויף די נומערן: 21864, 57551, 81418, 150988, 168493.

7 מאָל צו 5.000 זל. — 19 מאָל צו 2.500 זל.

36 מאָל צו 2.000 זל. — 69 מאָל צו 1.000 זל.

ווי אויך אַ גרויסע צאָהל קלענערע געווינסען.

אויסערדעם איז דאָרט געפאַלען צווישען אַנדערע

1.000.000 זל. אין דער 26 לאָטעריע אויף נומער 61415

1.000.000 זל. אין דער 31 לאָטעריע אויף נומער 72450

לאָזען צו דער 1-טער קלאַס זענען שוין צו בעקומען.

בריפליכע בעשטעלונגען ווערען ערלעדיגט תיכף.

P. K. O. 304.761 קאָנטאָ

Dr.

Wołkowyski

ציגעל-גאַס 11, טעל. 238-02

ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע

נעמט אָן פון 8—11 בייטאָג און 4—9 אָוונט

1. סטאָמאַטאָלאָגישע לעטשניצע

מיט שטענדיגע בעטען

פון Dr. med.

Sadokierski

פּיעטריקאָווער 56, טעל. 129-77

כירורגיע פון ציין, קיהן־בעקען און יאַסלעס

עמפּפאַנגס־שעה'ן פון 9 פריה ביז 12 ביינאַכט.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07

ספּעציעל־אַרצט פאַר מענער - שוואַכע-בע האַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.

זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג

פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזען

דייטשלאַנד לעבּט איבּער שווערע טעג

בּעאונרוהיגונג צוליבּ די וואַלוטע-פערשטענדיגונג צווישען די גרויסע מלוכות

דער בּעקאַנטער פּובּליציסט אוגור, רעדט אַרום די איצטיגע לאַגע אין דייטשלאַנד און שרייבּט צווישען אַנדערען פאָלגענדעס:

דער טאָן פון קאַנצלער היטלערס רעדעס הויבּט אָן אַרויסצורופען אַלץ מעהר פערוואונדערונג. פון צווישען די תּוכחה פראַזען קוקט אַרויס די בּעאונרוהיגונג. מען בּעקומט דעם איינדרוק אַז דער רעדנער רעדט צו מענשען אין וועלכע ער איז נישט פולשטענדיג זיכער. מען האָט נאָך וואָס אַנ'אמת, אַלץ צו טון מיט הויך - קלינגענדע פראַזען, זיי זענען אָבּער שוין געוואָרען אויסגעצוואונגענע. ווער ווייסט וואָס עס טראַכט זיך דער „פיהרער" און וואו עס ליגט די אונרוהיגקייט וואָס פייניגט איהם? קיינער האָט דאָך נישט בּדעה צו אַטאַקירען דייטשלאַנד, קיין שום פיזישע סכּנה דראָהט איהר נישט... אַלזאָ די סיבּות פון דער בּעאונרוהיגונג, וואָס איז ענטשטאַנען אין דער נשמה פון „פיהרער" זעהען מיר אין דעם וואָס דער קאַנצלער איז זיך פּלוצלונג בּעוואוסט געוואָרען פון פאַקט פון דער „דייטשער אַרומרינגלונג". די דייטשען זאָגען שוין פון לאַנג, אַז זייער לאַנד איז „אַרומגערינגעלט פון פיינדליכע כּוחות". עס זעהט זיך זיי עפּעס א שטאָלענע בּאַריערע וואָס איז בּעשאַפען געוואָרען פון די בּעוואָפענטע כּוחות פון די שכנישע פעלקער, און איז געווענדעט דווקא געגען זיי. גאָרנישט ווייזט אָבּער אָן דערויף, אַז עס זאָל פאַקטיש אַזוי זיין, די דייטשען דוכט זיך אָבּער שטענדיג אַז עמיצער כאַפּט זיי בּיים האַלז און א קנאָפּען בּעד. ווייז זעהען זיי אין דער לאַגע, וואָס האָט זיך געשאַפען א דאַנק דער מאָנעטאַרער פערשטענדיגונג צווישען פראַנקרייך, ענגלאַנד און אַמעריקע, טראָץ דער אונפאָלקאָמענהייט האָט שוין די דאָזיגע פערשטענדיגונג געהאַט א מעכטיגען איינפלוס אויף אייראָפּע, איטאַליענס צוטרעטען צו דער אַקציע, איז א געשעהעניש פון גרויסער, פּאָליטישער וויכטיגקייט. דאָס איז געמליך געקומען נאָך דער פאָרמעלער ערקלערונג פון בּערלין, אַז דייטשלאַנד וועט נישט צוטרעטען צו דער איניציאַטיוו, וואָס איז געמיינזאַם אונטערגענומען געוואָרען דורך פּאַריז, לאָנדאָן און ניו-יאָרק, וואָס בּעווייזט אַז שאַכט איז געבּליבּען איזאָלירט, און אַז זיין פּלאַן צו שאַפען א גרויסען בּלאָק אונטער דער פיהרונג פון דער דייטשער ווירטשאַפטליכער פּאָליטיק, האָט נישט די קלענסטע שאַנסען פערווירקליכט צו ווערען.

די איניציאַטיוו פון די דריי רייכסטע מלוכות צווינגט אַלזאָ דייטשלאַנד צו בּעווייזען פאַר דער גאַנצער וועלט איהר עקאָנאָמישע שוואַכקייט, צו וועלכער עס איז נישט פאַראַן קיין שום רפואה.

די לאַגע איז געוואָרען קלאָר און דר. שאַכט — צו זיין גרעסטען בּעדויערען — וועט שוין אין דער צוקונפט נישט קענען שטיצען זיין אַקציע אויף דער אונבּעוואוסטהייט, וואָס האָט אַזוי לאַנג געהערשט אין די האַנדעלס - בּעציהונגען צווישען דייטשלאַנד און דער איבּעריגער וועלט. די בּעציהונגען וועלען איצט אויפגעקלערט ווערען. די סטאַבּיליזאַציע פון די וואַלוטעס און דאָס אויסגלייכען זיי אין הסכּם מיטן קשאַלען ווערט פון געלד וועט שוין אוממעגליך מאַכען ווייטער צו פיהרען דעם סיסטעם פון שאַנטאַזש, וועלכען שאַכט האָט אָנגעווענדעט, וועלענדיג אַרויסראַטעווען זיין שיף פון שווערע לאַגעס. ווייל בּענוצענדיג זיך מיט די פערהעלטנישען וועלכע עס האָט פאַר די אַלוטליכע האַנדעלס - בּעציהונגען געשאַפען דאָס בּלאָקירען דעם פרייען אויסטויש פון וואַלוטעס, האָט שאַכט געוואָלט צוריק שטעלען אין מזרח-אייראָפּע און אין א געוויסער גרופּע דרום-מערב-מלוכות, וואָס זענען פערבּונדען מיט דייטשלאַנד דעם אַרכאַישען סיסטעם פון דעם אויסטויש-האַנדעל אָהן דער נויטווענדיגקייט זיך צו בּענוצען מיט דעם געלד-אומזאַץ. די פּערספּעקטיוו צו אַקטיוויזירען דעם אינטערנאַציאָנאַלען האַנדעל וואָס איז מעגליך געוואָרען א דאַנק דער סטאַבּיליזאַציע פון די הויפּט-וואַלוטעס, מאַכט פון איינינגע לענדער וועניגער אַנציהענד די געוויינליכע צו בּעקומען פון דייטשלאַנד געוויסע פּראָדוקטען — מעהר אָדער וועניגער נויטיגע. מיר זעהען טאַקע איצט די עדות פון אַזא פּרינציפּיעלען שטרייט צווישען יוגאָסלאַוויען און בּערלין. הגם נאָר מיט א האַלבּ יאָהר צוריק האָט זיך אויסגעוויזען אַז דר. שאַכט האָט שטאַרק צוגעשמידט דעם דאָזיגען ערנסטען קליענט צום טריומף וואַגען פון דייטשען האַנדעל.

דר. שאַכט איז געווען אין פּאַריז מעהר וועניגער צוויי וואָכען פאַר דער דעוואַלואַציע פון פראַנק, ער מוז איצט זיין זעהר אונצופרידען פּערזענליך אַז זיינע פּאַריזער אונטערהענדלער האָבּען פאַר אהם געהאַלטען בּסוד אַלץ — שוין דאַן זייט פאָרט געשריטענע געשפּרעכען מיט לאָנדאָן און ניו-יאָרק. מיר זענען אין דער מיינונג, אַז צווישען קאַנצלער היטלער און דר. שאַכט איז אויף דער טעמע פאָרגעקומען צו א נישט זעהר אָנגענעם געשפּרעך. נאָך זיין צוריקקומען פון פּאַריז האָט דאָך דער דירעקטאָר פון דער דייטשער בּערזע אָפּגעגעבּען א ראַפּאָרט וועגען דער אינערליכער לאַגע אין פראַנקרייך און האָט פאַר געשטעלט די מעגליכקייט פון שאַרפע אַרויסטרעטונגען געגען דער רעגירונג פון „פאָלקס-פראָנט". וועגען דער דעוואַלואַציע פון פראַנק האָט אָבּער שאַכט גאַנץ זיכער גאָרנישט געזאָגט היטלער'ן, דער רעזשירענדער מאָמענט איז נעמליך אָנגעקומען אונערוואַרטעט און דער קאַנצלער היטלער נישט זייענדיג פריהער איינפאָרמירט פון זיינעם ראַטגעבּער, האָט זיך געפינען לגבּי א פּראָבּלעם, וועלכען ער קען אַליין נישט לעזען. עס איז נישט קיין שווערע זאַך צו פערגרעסערען די בּעוואָפענונגען בּכדי זיך אַקעגענצושטעלען דער סכּנה פון א מלחמה. אָבּער ווי אַזוי קען מען אויסמיידען דער דראָהונג פון א „עקאָנאָמישער אַרומרינגלונג?" עס פערשטעהט זיך, אַז מען קען אין אַזא פאַל אַרויסרופען א אַוואַנטורע אָדער א מלחמה. היטלער האָט שוין זעהר א סך געטון בּכדי די מלחמה צו צוגרייטען, ישרעג-פאַלס אָבּער נאָך נישט איינפיל זיך צו פערזיכערען א אינסטיטוען אויסגאַנג פון דער מלחמה, די דייטשע גענעראַלען זענען — דוכט זיך — דיזעלבע מיינונג.

היטלערן בּלייבּט אָבּער נאָך איבּער די מעגליכקייט צו דעוואַלואירען דעם דייטשען מאַרק. אָבּער אין אַזא פאַל וואָלט דער אינערליכער רעזשים וואָס איז אַזוי זאָרגפעלטיג אויסגעבּויט געוואָרען, געמוזט צוזאַמענבּרעכען. שוין איצט פיהלט זיך אין דער דייטשער געזעלשאַפט סימנים פון א גרויסער בּעאונרוהיגונג. די פאָלקס-מאַסען שאַצען אָפּ די פּאָליטישע געשעהענישען מיט דער מאָס פון זייער מאָגען, און די דייטשען פיהלען שוין פון לאַנג די אָרימקייט פון זייער טעגליכען בּרויט. ווען עס וואָלט ענדליך אויסגעבּראָכען יענע מלחמה צו וועלכער זייער „פיהרער" גרייט זיי צו — דאַן וואָלט זיכער זייער פּאַטריאָטיזם און דאָס געפיהל פון דיסציפּלין שלום געמאַכט מיט דער נויטווענדיגקייט צו בּרענגען קרבּנות, אָבּער די קאַטאַסטראָפע פערשפּעטיגט זיך, דעם „פיהרערס" רעדעס הויבּען נאָר גליך די טעמפּעראַטור אין דער דייטשער געזעלשאַפט אָבּער אפילו אַזעלכע צופלוסען פון ענערגיע קענען נישט איבּיג געדויערן, און עס קען קומען א טאָג ווען זיי וועלען שוין בּכלל נישט קומען... דייטשלאַנד האָט נישט צופיל נאַטורליכע רייכטימער. וואָס וועט מען דאַרפען טון, ווען דאָס דייטשע פאָלק וועט זעהן אַז אַנדערע פעלקער לעבּען שוין אין וואוילשטאַנד, בּעת אין דייטשלאַנד הערשט נאָך אַלץ הונגער.

ווי מיר האָבּען שוין אָנגעוויזען פיהלען זיך אין דעם „פיהרערס" אַרויסטרעטונגען אַקצענטען פון בּעאונרוהיגונג. עס קומט דער מאָמענט ווען מען וועט דאַרפען אונטערנעהמען א בּעשלוס, די נאָוועה וואָס קאַנצלער היטלער בּעזיצט אָהן א מאָס וועט איהם נישט שלינגען העלפען צו בּרענגען פאַר די מאָטיוועשן פון עקאָנאָמישען כאַראַקטער. זיכער וואָלט ער געווען גענייגט צו געהן עקשנותדיג פאָרווערטס און איבּערלאָזען די ענדגילטיגע ענטשיידונג דער רייכסוועהר. זיינע ראַטגעבּער וואָלטען אָבּער בּיי זייער גאַנצער אונדריסטקייט לגבּי דעם פיהרער איהם געמוזט אָנווייזען אויף די שוואַכע פּונקטען פון דייטשלאַנד. און א חוץ דעם עקזיסטירט נאָך די נישט ערלעדיגטע פראַגע פון דער לאָקאַרנער קאָנפערענץ. וואָס דאַרף מען זאָלן טון? אָפּזאָגען זיך ענדגילטיג צו בּעטייליגען זיך אין איהר, צי איבּערלאָזען דערווייל אַלץ בּיים אַלטען און נאָך אַמאָל פּרובּירען צו בּעקומען עפּעס פון ענגלאַנד און פראַנקרייך.

די שוועריגקייטען וואַקסען פון טאָג צו טאָג און אין די פּויזעס צווישען די פּאַרטיי - נאַציאָנאַלע פייערונגען וועט זיך קאַנצלער היטלער מסתּמא ערנסט אָנהויבּען צו פערטראַכטען וואָס מען דאַרף מאַכען בּכדי אויסצומיידען די נויטווענדיגקייט זיך מודה צו זיין פאַר דער גאַנצער וועלט, אַז.. דער היטלעריסטישער סיסטעם האָט באַנקראָטירט".

ווי אַזוי ענגלאַנד ערפילט דעם מאַנדאַט

און שאַפט די יודישע נאַציאָנאַלע היים אין א״י

(פון מיין טאָג-בּוך)

פון פישעל קאַרנאָווסקי

28־טען סעפּטעמבּער.

איך בּרענג איינינגע אויסצוגען פון דר. פּישלופס בּוך „די אינטערנאַציאָנאַלע לאַגע אין עבר הירדן" (פּאַריז 1932), דעם 25-טען אַפּריל 1920 האָט דער אויבּערראַט פון דער קאָאַליציע בּעשטעטיגט בּאַלפורס דעקלאַראַציע. דעם 10 אויגוסט 1920 איז דיזעלבּע דעקלאַראַציע אַריין אַלס הויפּט-אויפגאַבּע פאַר דער מאַכט, וועלכע וועט קריגען דעם מאַנדאַט, לויט פּאַראַגראַף 95 פון פרידענספערטראַג מיט טערקיי. דאָס הייסט מען האָט אַוועקגענומען א גרויסען שטח פון טערקיי און איהם געמאַכט אָפּהענגיג פון א אינטערנאַציאָנאַלע הערשאַפט וואָס מען רופט אָן מאַנדאַט, און איבּערגעגעבּען ענגלאַנד, בּכדי זי זאָל קענען אויפבּויען די יודיש-נאַציאָנאַלע היים.

די גרעניצען צווישען ארץ ישׂראל און סיריען זענען נאָך נישט געווען גענוי פעסטגעשטעלט פאַר דעם. דעם 24 אָקטאָבּער 1918 האָט גענעראַל אַלענבּי איינגעטיילט דעם גאַנצען שטח אין דריי אַדמיניסטראַטיווע פערוואַלטונגען. פון ירדן בּיז צום ים — ענגלישע בּעאַמטע. דער גליל און סיריען — פראַנצויזען. פון ירדן בּיז איבּער איראַק, דורך דעם עמיר פייזול דער זוהן פון הוסיין, וועלכען עס האָט אַריינגעבּראַכט דער בּעריהמטער לאָהרענס, אַלע דריי חלקים זענען געווען אונטערגעוואָרפען אונטער גענעראַל אַלענבּי, וועלכער האָט אָבּער געשעצט עמיר פייזול. דעם 15 סעפּטעמבּער 1919 איז געשלאָסען געוואָרען א פערטראַג, לויט וועלכען דאָס ענגלישע מיליטער פערלאָזט עבר הירדן און סיריען. עמיר פייזול אָנערקענט דעם פראַנצויזישען מאַנדאַט איבּער גאַנץ סיריען. פראַנקרייך שאַפט א אַראַבּישע מדינה פון דמשק, חמת און חלב, וועלכע עס וועט פיהרען דער עמיר מיט דער הילף פון פראַנצויזישע אינספּעקטאָרען. די ענגלענדער האָבּען פערלאָזען עבר הירדן און די פראַנצויזען האָבּען איהם נישט פערנומען, און אין עבר-הירדן, איז געוואָרען א תּוהו ובוהו. דעם 19 סעפּטעמבּער 1919 האָט פערלאַנגט דער „טיימס" אַז עבר-הירדן ווי א טייל פון א״י דאַרף עס איבּערגעהן צום ענגלישען מאַנדאַט, ווייל די גרעניץ פון א״י איז נישט דער ירדן, נאָר דער מדבּר צווישען עבר הירדן און איראַק, און מען מוז שאַפען א יודיש א״י, עס זאָל זיין פעהיג צו א שטאַרקען נאַציאָנאַלען אונאָבּהענגיגען לעבּען. דעם 24 פעבּרואַר 1920 שרייבּט דער „מאַנשעסטער גאַרדיען": „פון היסטאָרישען און עקאָנאָמישען שטאַנדפּונקט, איז עבר-הירדן אונזעפּאַרירבּאַר פון א״י. אין עבר הירדן איז געבּוירען געוואָרען די ערשטע יודישע מלוכה, עבר הירדן איז די בּרויט-קאַמער פון לאַנד. דורך די גרויסע בּרויט-פעלדער, גלייכצייטיג די פלייש-קאַמער פון א״י דורך די מעגליכקייט פון גרויסע סטאַדעס בּהמות, וועגען דער גוטער פּאַשע. — עבר הירדן איז געווען דער איבּערגעבּליבּענסטער און טרייסטער טייל פון א״י. די טייכען ירמוק, יבּוק און אַרנון דאַרף האָבּען א״י צו בּעוואַסערונגס-צוועקען. דער ירדן איז נישט קיין זיכערע גרעניץ פאַר א״י, ווען פראַנקרייך ווייסט דאָס נישט נאָכגעבּען, וועט זי וועגען אַזא קלייניגקייט פערלירען די יודישע סימפּאַטיעס פון דער גאַנצער וועלט.

אַלזאָ, בּריטאַניען. פאָדערענדיג פון פראַנקרייך דעם עבר הירדן האָט אָנגעגעבּען צוויי אַרגומענטען: 1) אַז פון היסטאָרישען און עקאָנאָמישען שטאַנדפּונקט איז עבר הירדן מיט א״י איין לעבּעדיגער גוף, וועלכען מען קען נישט טיילען און שניידען אין חלקים. 2) ווייל ענגלאַנד האָט זיך פערפּליכטעט צו שאַפען פון דעם גוף א יודישע נאַציאָנאַלע היים.

די פראַנצויזישע צייטונג „לאָזי פראַנסיוז" פון מערץ 1921 שרייבּט, אַז ענגלאַנד האָט פערלאַנגט צופאַרייניגען עבר הירדן צום מאַנדאַט, אום צו גאַראַנטירען דאָס פאָלג געלונגען פון א ווערק, וועלכעס איז א אינטערנאַציאָנאַלע און נישט אַנ'ענגלישע.

יערי-פּאָלסקי שרייבּט. גלייך נאָך דער בּאַלפור-דעקלאַראַציע האָט מען בּעשטימט דעם ערשטען יודישען מיניסטאָרען קאַבּינעט פאַר א״י, דעם ועד הצירים, פון פאָלגענדע פערזאָנען: פּראָפעסאָר חיים ווייצמאַן אַלס פּרעזעס, יוסף קאָן, דר. אידער, אריה סימון — דריי ענגלישע מיטגלידער, פּראָפ. סילוין לוי פון פראַנקרייך, א אַסימילאַטאָר, וועלכער איז א איבּערצייגטער געגנער פון א יודישער שפּראַך און א יודישער נאַציאָן, נ. ד. ליבּוביץ אַלס פינאַנץ ספּעציאַליסט און דער בּעריהמטער טרומפּעטער און קעמפער אהרן אהרנסאָן אַלס לאַנדווירטשאַפטליכער ספּעציאַליסט. אַלס פערבּינדונגס אָפיציר פון ועד הצירים מיטן מיליטער שטאַבּ אין א״י איז בּעשטימט געוואָרען מאַיאָר אַרמסבּי-טאָר, דער איצטיגער מיניסטער אַלס זיין געהילף איז בּעשטימט געוואָרען קאַפּיטאַן דזשעמס ראָטשילד, א פייערדיגער ציוניסט, דער זוהן פון בּאַראָן עדמונד ראָטשילד.

פּראָפעסאָר ווייצמאַן האָט בּעקומען אַנ'עמפּעהלונגס-בּריף פון מיניסטער בּאַלפור. לאָיד דזשאָרדזש צום גענעראַליסימוס אַלענבּי, אין וועלכען ער בּעט צו ערלויבּען ווייצמאַנען א פרייע בּעוועגונג אין לאַנד און אונטערהאַנדלען מיט איהם וועגען שאַפען א יודישען אוניווערזיטעט, ענטוויקלען יודישע קאָלאָניעס ומדומה לזה און פון לאָרד בּאַלפור.

בּאַלפור'ס בּריף לויטעט. טייערער גענעראַל. די נערענקסט דאָך מיין פּובּליצירטען בּריף מיט דער רעגירונגס דעקלאַראַציע, צו שאַפען א יודישע נאַציאָנאַלע היים אין א״י. די רעגירונג האָט בּעשלאָסען צו שיקען א ציוניסטישע קאָמיסיע וועלכע וועט דיר העלפען צופּאַסענדיג זיך צו דער קריגסלאַגע, צו געפינען די ריכטיגע מיטלען און וועגען צו געבּען דער דעקלאַראַציע דעם פּראַקטישען פּנים. היינט האָבּ איך קאָנפערירט מיט פּראָפ. ווייצמאַן און מיט זיין פּאָליטישען אָפיציר אַרמסבּי-טאָר וועגען דעם פּלאַן פון זייער אַרבּייט. כ'בּין זעהר פעראינטערעסירט, אַז זייער אויפגאַבּע זאָל געלונגען. איך פערשטיי, אַז אין דער צייט פון קריג קען מען נישט אַלץ מאַכען. דאָס פערהאַלטען זיך פון יודישען פאָלק צו א״י העננט אָפּ פון ערפאָלג פון דער קאָמיסיע. ס'איז זיכער, אַז דאָס יודישע פאָלק וועט ערפילען א וויכטיגע אויפגאַבּע אין פרידענס-טראַקטאַט. איך האָף אַז דו וועסט זיי ערמעגליכען א פרייע אַרבּייט און דאָס דעבּט אויס צופאָרשען די עקאָנאָמישע מעגליכקייטען פאַר שפּעטער.

צום בּיישפּיל, די רעגירונגס-ערד, ווילדע אָדער נישט-בּעזעצטע ערד, גלייכצייטיג די עקזיסטירענדע יודישע קאָלאָניעס.

דעם 8-טען מערץ 1920 איז ווייצמאַן אויפגענומען געוואָרען אויף אַנ'אוידיענץ דורך דעם קעניג אין בּוקינגהאַם פּאַלאַץ. די אוידיענץ האָט געדויערט דריי פערטעל שעה. דער קעניג געאָרג וועלכער האָט בּעזוכט א״י אין יאהר 1882 און דעם סדר האָט ער פערבּראַכט אַלס גאַסט בּיים הויפּטראַבּ, האָט געדאַנקט ווייצמאַנען וואָס די ציוניסטען האָבּען בּעאיינפלוסט דאָס יודישע פאָלק לטובת דער קאָאַליציע. צום סוף האָט דער קעניג געזאָגט, אין דער תּורה שטעהט אַז די יודען וועלען זיך אומקעהרען קיין א״י, ער איז גליקליך וואָס זיין מדינה העלפט דערצו, און ער וועט זעהר גערן נאָכפאָלגען דעם ציוניסטישען אויפבּוי ווערק.

די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע צוזאַמען מיט דער רעגירונג האָבּען אויסגעאַרבּייט פאַר דעם ועד הצירים פאָלגענדען רעגולאַמין:

1) צו פערבּינדען דעם קאָנטאַקט צווישען דער יודישער בּעפעלקערונג און דער מיליטער-מאַכט.

2) צו אָרגאַניזירען א רעעוואַקואַציע און שטיצען אַלע יודען.

3) העלפען רעקאָנסטרואירען אַלע יודישע קאָלאָניעס.

4) רעאָרגאַניזירען אַלע געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס.

5) העלפען שאַפען פריינדליכע בּעציהונגען מיט די אַראַבּער און אַלע אַנדערע פעלקער.

6) זאַמלען אינפאָרמאַציעס און איינשטודירען די מעגליכקייט פון א שפּעטערער ענטוויקלונג פון א יודישען ישוב פון גאַנצען לאַנד.

7) איינשטודירען די מעגליכקייט צו גרינדען די יודישע אוניווערזיטעט.

דער ענגלישער וואָכען - זשורנאַל „פּאַלעסטין" האָט געשריבּען, די אויפגאַבּע פון ועד הצירים איז, צו לעגען דעם פונדאַמענט און אָנהויבּען צו בּויען דאָס יודישע א״י אויף וויפיל דאָס איז מעגליך אין דער צייט פון קריג.

אַרמסבּי-נאָר האָט בּעקומען רעגירונגס - אינסטרוקציעס דורך גענעראַל מאַקדונאַ, וועלכע זענען בּעטיטעלט „די הויפּטפּונקטען צום פּלאַן וועגען אים קעהרען די יודען אין א״י." די פּאַראַגראַפען בּעשטעטיגען די דעקלאַראַציע אַז א״י איז בּעשטימט פאַר א יודישע נאַציאָנאַלע היים, זאָגען פערזיכערען פאַר יודען פולע פּאָליטישע און בּירגער-רעכט אין א״י, א פרייע עליה פאַר יודען פון דער גאַנצער וועלט, שאַפען א יודישע געזעלשאַפט, געבּען א אינערע אויטאָנאָמיע פאַרן יודישען ישוב און א אָפיציעלע אָנערקענונג פון העבּרעאיש.

דער ועד הצירים איז אָפּגעפאָהרען איבּער רוים, דער סימבּאָל פון חרוב מאַכען א״י, און דאָרט אָפּגעהאַלטען די ערשטע זיצונג וועגען פונדאַמענט פון בּויען א״י. פון רוים איז דער ועד הצירים געפאָהרען בּיז צום פּאָרט אָטראַנטו פון דאָרט מיט א קריגס-שיף בּיז אַלעקסאַנדריאַ פון מצרים.

בּעת דער ועד הצירים איז געבּליבּען איבּער פּסח אין מצרים איז זייער פערבּינדונגס-אָפיציר מאַיאָר אַרמסבּי-נאָר געפאָהרען נאָך א״י אין הויפּט-שטאַבּ, פאָרצובּערייטען דעם פּאָליטישען גרונד און איינצואָרדנען א פייערליכען קבּלת פּנים ווי עס פּאַסט פאַר אַזעלכע הויכע געסט.

איין טאָג נאָך פּסח איז מיט מזל און מיט גרויסע האָפענונגען אָנגעקומען דער ועד הצירים אין א״י בּיז צו דער איזענבּאַהן סטאַציע בּיר סאַלעם. זיי זענען צוקלאַפּט געוואָרען די אַזוי זיכערע האָפענונגען ווי שפּיוועפּס, ווי חלומות אין די וואַנד פון דער גרויזאַמער ווירקליכקייט.

דער קעניג, דער מיניסטער - פּרעזידענט, לאָרד בּאַלפור, גענעראַל מאַקדונאַ, אַלץ איז בּלאָף, א מיראַזש. געבּליבּען איז נאָר די אייגענע כּוחות. די יודישע עקשנות און די אייגענע פּראָטעקציע, הער בּמחנן דער נצח ישׂראל לא ישקר.

אָנגעקומען אין בּיר-סאַלעם האָט דער סטאַציע אָפיציר געפונען זייערע פּאַפּירען אין אָרדנונג. ער דאַרף זיי נישט אַרעסטירען און דאַרף זיי נישט אַדרעסירען. זיי קענען בּלייבּען דרויסען אין דער בּרענענדיגער זון, טרינקען וואַסער פון קראַן, עסען דאָס וואָס זיי האָבּען מיטגעבּראַכט מיט זיך און זיצען אויף דער ערד אָדער אויף די וואַליזעס. און מיליטער קאַנטין האָבּען זיי קיין רעכט נישט אַריינצוגעהן, גענעראַל בּולס האָט דאָך שוין געוואוסט דורך מאַיאָר אַרמסבּי-נאָר אַז דער ועד הצירים קומט היינט נאָר אויבּ ער האָט נישט געגעבּען אינסטרוקציעס זיי פיין צו עמפּפאַנגען ווייס שוין יעדער סאָלדאַט זה. אַזעלכע מענשען זענען איבּריג און נישט קיין געווינשטער עלעמענט.

(סוף קומט)

יודען-פריינדליכע ערקלערונג פון גריכישען פרעמיער

סאַלאָניקי (יט"א) בּעזוכענדיג די טעג קאָמאָטיני (טראַציען). האָט דער פרעמיער גענעראַל מעטאַקסאַס אויפגענומען א יודישע דעלעגאַציע, וועלכע דער פרעמיער האָט ענטפערענדיג אויף דער בּעגריסונג, ערקלערט:

איך בּין תּמיד געווען דער בּעסטער פריינד פון די יודען! און האָבּ מיין פריינדשאַפט מאַניפעסטירט נישט מיט ווערטער, נאָר מיט מעשׂים. איך וועל אויך אין דער צוקונפט נישט דורכלאָזען קיין געלעגענהייט אַרויסצוווייזען אין דער פּראַקטיק מיין סימפּאַטיע פאַר די יודען.

די יודישע דעלעגאַציע האָט געדאַנקט דעם פרעמיער פאַר זיינע מעהר-מאָליגע יודענפריינדליכע ערקלערונגען און איהם פערזיכערט, אַז די יודען פון טראַציען וועלען, גלייך ווי די יודישע בּעפעלקערונג פון אַנדערע פּראָווינצען, אין דער פולער מאָס שטיצען די רעגירונג אין איהר טעטיגקייט.

די יודישע עקאָנאָמישע נויט מוז אויסגעפאָרשט ווערען

פון פּראָפ. ג. בערנהאַרד

די עקאָנאָמישע אָפּטיילונג ביים יודישען וועלט
נגרעס, וואָס איז נישט לאַנג געגרינדעט געוואָרען
ט׳ן בעשלוס פון דעם קאָנגרעס אין זשענעווע,
ף ווערען אַ וויכטיגער אינסטרומענט ביי דער
כפיהרונג פון די פּראַקטישע אויפגאַבען, וואָס
ר קאָנגרעס האָט זיך געשטעלט. די עקאָנאָמישע
ס, פון וועלכער עס ליידט אַ גרויסער טייל
יודישען פאָלק אין גלות, איז אַ פאַקט, וואָס
כון קיינעם נישט בעצווייפעלט ווערען. דער
גענדער חוב פון אַ רעפּרעזענטאַנץ פון דעם
לט - יודענטום, וואָס פאַרדינט דעם דאָזיגען
ען, איז די דאָזיגע נויט צו לינדערן.
חלוקי דעות קען נאָר אַרויסרופען די פראַגע,
וואָס פאַראַ אופן קען אין דער
קליכקייט די יודישע נויט געלינדערט ווערען.
איז ליידער — און אַזוי האָט מען עס תמיד
— צו היילען סימפּטאָמען פון אַ קראַנקהייט
פערשידענע זאַלבען, אָדער, לויט די לעצטע
טאָדען פון מעדיצין, דורך איינשפּריצונגען. די
יענטען זענען אָפט זעהר דאַנקבאַר אַזאַ דאָקטאָר,
ען פון איהם בעגייסטערט און רעקאָמענדירען
ם צו אַנדערע קראַנקע. אָבער דער רוהם פון
לכע דאָקטוירים דויערט בכלל נישט לאַנג, מחמת
ו ווהטאָגען קעהרען זיך ווידער אום צוריק, זיי
רען געוועהנליך נאָך שאַרפער און שמערצליכער
לסוף שטאַרבט דער פּאַציענט פון ווערש
רען, וואָס ווערען פון אַזאַ אויבערפלעכליכער
האַנדלונג נישט אָפּגעשוואַכט.
אויך אין קורירען די יודישע נויט אין פער-
ענע טיילען וועלט קען מען דערגרייכען אַ
עם . צייטווייליגען און דעמאַגאָגישען ער-
ג, אויב מען וויל זיך בעגרענעצען נאָר מיט
באַלדיגער פערלייכטערונג פון דער שלעכטער
ע, צו וואָס עס פאָדערט זיך נישט ווייניג געלד.
ר, לויט דער מיינונג, וואָס איז אין זשענעווע
ען געטיילט — אין אַ גרויסער מאָס אַ דאַנק
אינטענסיווער און איבערצייגענדער אַרבייט
אונזערע אַמעריקאַנער פריינד — דאַרף דער
שער וועלט - קאָנגרעס ראַדיקאַל צו-
צו דעם יודישען עקאָנאָמישען פּראָבלעם
פערענטפערן די פראַגע פון דער יודישער
- לאַגע. צוליב דעם איז נויטיג אַן ערנסט
וויכטיגער דיאַגנאָז. מחמת די עקאָנאָ-
ע ליידען פון יודענטום אין די פערשידע-
טיילען וועלט קען מען נישט קורירען נאָר
איי ווינקעל אויס. קודם כל דאַרף מען נישט
זיי מיט דער פרימיטיווער ערקלערונג, אַז די
ע ליידען האָבען נאָר אַנטיסעמיטישע סיבות.
דער אַנטיסעמיטיזם גופא איז בערנ״שט קיין
טיע, נאָר אַ גאַנץ קאָמפּליצירטע ערשיינונג.
מענשען האָבען שוין אַזאַ ספּעציעלע טבע, אַז
מאָטיווען, וואָס בעדערפען זייער אַנטיסע-
יזם פעהלען ביי זיי נישט. אַזוי לאַנג ווי די
ט עקזיסטירט, אַזוי לאַנג זענען מענשען גע-
איבערצייגטע אַנטיסעמיטען — זאָל זיין אויף
סמך פון פערזענליכע ערפאַהרונגען,
ר פון פּסיכאָלאָגישע, פּאָליטישע און היסטאָ-
ע מאָטיווען, רעליגיעזע איבערצייגונגען און
גאָמישער קאָנקורענץ־קנאה. אָבער די הויפּט

ערקלערונג פאַר׳ן אַנטיסעמיטיזם, אַלס אַ מאַסען־ערשיינונג האָט מען שטענדיג געדאַרפט זוכען אין דער ווירטשאַפטליכער נויט־לאַגע פון דעם אָדער יענעם פעריאָד. די פערשידענאַרטיג עס זאָלען נישט האָבען געווען די מאָטיוועו פון יענע פּראָפּאַגאַנדיסטען, וואָס האָבען געוואָרפען די מאַסען זייערע לאָזונגען פון שנאה, האָט דאָך די האַס־פּראָפּאַגאַנדע ביי די אָרעמיגע פעלקער נאָר דעמאָלט געפונען אַ רעזאָנאַנס, ווען בעדייטענדע שיכטען פון די אָרעמיגער בעפעלקערונג איז מאַטעריעל געגאַנגען שלעכט. און גראָד איצט געהט עס טאַקי שלעכט דער מערהייט פעלקער. מלחמות און עקאָנאָמישע קריזיסען האָבען געבראַכט צו אַ שווערער עקאָנאָמישער נויט אין אייראָפּאַ, און דאָס איז דער בעסטער באָדען פאַר דעם גיפט פון אַנטיסעמיטיזם.

די אייגענאַרטיגקייט פון דער ספּעציפישער יודישער עקאָנאָמיק, וואָס עקזיסטירט קודם כל אין יענע לענדער פון מזרח - אייראָפּאַ, וואו די יודען וואוינען אין גרויסע מאַסען, האָט אָהן ספק געפיהרט דערצו, אַז סזאָל זיך שאַפען אַ ספּעציעלע יודישע נויט־לאַגע. אָבער גראָד אין די דאָזיגע לענדער ווערט וואָס ווייטער אַלץ קלאָרער, אַז עס איז צוזאַמענגעבונדען די שווערע יודישע עקאָנאָמישע לאַגע — מעג זי האָבען איהר אייגענאַרטיגען פּראָפיל — מיט דער גאַנצער עקאָנאָמישער סיטואַציע פון דעם לאַנד. און אויך די דאָזיגע עקאָנאָמישע סיטואַציע פון לאַנד עקזיסטירט נישט איזאָלירט. זי איז פון איהר זייט בעדינגט דורך דער אַלגעמיינער ווירטשאַפטליכער לאַגע אין אייראָפּאַ.

די אויפגאַבע פון דער עקאָנאָמישער אָפּטיילונג ביים יודישען וועלט־קאָנגרעס וועט קודם כל דאַרפען בעשטעהן אין דעם — צו געבען אַ קלאָר בילד פון די סיבות פון דער עקזיסטירענדער יודישער עקאָנאָמישער נויט אויפ׳ן סמך פון אַן אַלגעמיין - ווירטשאַפטליכער אָריענטירונג. דאָס בעדייט אַ פאָרשונגס - אַרבייט, וואָס דאַרף זיכער זיין ווויסענשאַפטליך לויט איהרע מעטאָדען, אויב זי וויל קומען צו פּראַקטישע רעזולטאַטען, אָבער, וואָס טאָר נישט אַרויסלאָזען פון אויג דעם ציל, וואָס דאַרף דערביי דערגרייכט ווערען, דהיינו — אַזוי שנעל און אַזוי ווירקזאַם ווי דאָס איז מעגליך, צו לינדערן די דאָזיגע יודישע נויט און אַרויספיהרען די יודישע מאַסען אין מזרח־אייראָפּאַ פון זייער אָרימקייט און דחקות. ווען מען זאָל איבערלאָזען אויף לאַנג דעם איצטיגען מצב, וועט דאָס זיכער איינגאַנצען אונטערגראָבען דעם יסוד פון דעם דאָזיגען מענשען־רעזערוואואַר, וואָס איז אַזוי ווערטפול פאַר דער יודישער ענטוויקלונג אין דער צוקונפט.

די בלוטיגע געשעהענישען אין קראַסנאָסטאַוו

דאָס לובלינער קריז־געריכט אויף דער אַרויספאָהר־סעסיע

דאָס לובלינער קריז־געריכט איז אַרויסגעפאָהרען קיין קראַסנאָסטאַוו אויף אַ סעסיע, כדי צו בעטראַכטען דעם פּראָצעס געגען 37 פּערזאָן, וועלכע זענען אַרעסטירט געוואָרען נאָך די געשעהענישען מיט די אַרבייטסלאָזע דעם 1 יוני ה. י.

די אַרבייטסלאָזע, וואָס זענען געווען בעשעפטיגט ביי עפענטליכער אַרבייט אין קראַסנאָסטאַוו האָבען אַרויסגעשטעלט אַ ריי פאָדערונגען. די דעלעגאַציע פון 3 פּערזאָן, וועלכע זענען אַוועק צום סטאַראָסטע איבערגעבען די פאָדערונגען האָבען בענוצט אַזעלכע דראָהונגס־ווערטער, אַז דער סטאַראָסטע האָט זיי געהייסען אַרעסטירען. דער המון האָט שפּעטער אַטאַקירט די סטאַראָסטווע, געוואָרפען שטיינער, פערוואונדעט פּאָליציאַנטען, אין רעוואָלווער האָט איין פּאָליציאַנט געשאָסען און עס איז איין פּערזאָן דערהרגעט געוואָרען און עטליכע זענען געוואָרען פערוואונדעט.

פערטיידיגער: אַדוו. וויגאָטקאָווסקי, אַ בעקאַנטער פ.פ.ס.־שער טוער פון זאַמאָשטש, אַדוו. קריגער, אַדוו. גנאַיסקי פון לובלין און אַדוו. ביעלסקי פון קראַסנאָסטאַוו.

די אָנגעקלאָגטע זאָגען זיך נישט מודה. די דעלעגאַטען ערקלערען, אַז זיי זענען געשיקט געוואָרען פון די אַרבייטסלאָזע [illegible] ערקלערען, אַז זיי האָבען בכלל קיין אַנטייל אין די אומרוהען נישט גענומען. נישט זיי האָבען געוואָרפען שטיינער, נישט זיי האָבען געהאַקט שויבען און נישט זיי האָבען אַטאַקירט די פּאָליציי. אויפ׳ן פּלאַץ האָבען זיי זיך געפונען צופעליג און ממילא האָבען זיי נישט געקענט האָבען קיין שייכות צו די פּרובען צו ענטוואָפענען די פּאָליציי.

פון די 37 אָנגעקלאָגטע זיצען 31 אין תפיסה.

דער עדות אינזש. סלוושיצקי דערצעהלט, אַז די דעלעגאַציע איז געקומען צו איהם מיט אַ פאָדערונג, צו העכערן די פּערדינסטען. ער האָט די דעלעגאַציע אָפּגעשיקט צום סטאַראָסטע.

דער געוו. קראַסנאָסטאַווער סטאַראָסטע קאָצופער ערקלערט, אַלס עדות, אַז דעלעגאַציעס פלעגען קומען צו איהם מיט פערשידענע פאָדערונגען. צום לעצטען מאָל האָט זיך די דעלעגאַציע פערהאַלטען זעהר אַגרעסיוו. דאָ האָט ער ווידער זיך בעמיהט ענטגעגענצוקומען די פאָדערונגען. דער סטאַראָסטע האָט געבעטען די דעלעגאַציע, אַז זי זאָל ווירקען בערוהיגענד אויפ׳ן המון. די דעלעגאַציע האָט זיך אָבער ווייטער פערהאַלטען אַגרעסיוו דעריבער האָט ער פעראָרדענט מען זאָל די דעלעגאַטען אַרעסטירען. ה׳ קאָצופער איז דערנאָך אַליין אַרויס אויף דער גאַס, כדי זיך צו טרעפען מיט׳ן המון. דער המון איז געוואָרען אומרוהיג. עס איז געקומען אַ צווייטע דעלעגאַציע פון צוויי פּערזאָן פרעגען זיך וואו עס זענען די אַרעסטירטע דעלעגאַטען. דער סטאַראָסטע האָט געענטפערט, אַז די פריהערדיגע דעלעגאַטען זענען פערהאַלטען געוואָרען ביז דער המון וועט זיך בערוהיגען. אין דעם מאָמענט האָבען אָנגעהויבען זיך שיסען שטיינער. עס איז געקומען צו בלוטיגע געשעהענישען. עטליכע פּאָליציאַנטען זענען געוואָרען פערוואונדעט און איין אַרבייטסלאָזער איז געוואָרען דערהרגעט. ערשט די אָנגעקומענע פּאָליציי־פערשטאַרקונגען פון לובלין האָבען צוריקגעשטעלט די אָרדנונג.

צווישען די ווייטערדיגע 131 עדות זענען שוין אויסגעהערט געוואָרען דער אויספאָרשונגס־ריכטער אויזבאַן. ער דערצעהלט, אַז שוין פון תפיסה האָבען זיך צו איהם געמעלדעט עטליכע אָנגעקלאָגטע, געבעטען מען זאָל זיי אויפסניי פערהערען און דאָס מאָל געגעבען אַזעלכע ערקלערונגען, וואָס האָבען בעלאַסטעט אַנדערע אַרעסטירטע.

דער עדות, פּאָליציי־קאָמענדאַנט, גלאָוואַטש, שילדערט די שטימונגען צווישען די אַרבייטסלאָזע און די ראָל פון עטליכע אָנגעקלאָגטע בעת די געשעהענישען. ער האָט אַליין געזעהען ווי עטליכע אַרבייטסלאָזע האָבען געשלאָגען אַ פּאָליציאַנט, וועלכער איז שוין געלעגען אויף דער ערד. דעמאָלס האָט די פּאָליציי געוואָרפען עטליכע טרעהרען־גראַנאַטען. די דאָזיגע גראַנאַטען האָט עמיץ פון המון אונטערגעוואָרפען אויפ׳ן הויף פון דער סטאַראָסטווע.

דער עדות, פּאָליציי־אינספּעקטאָר איזאַדאָרטשיק פון לובלין דערצעהלט, אַז אויף דער טעלעפאָנישער ידיעה, דאָס די געביידע פון סטאַראָסטווע איז בעלאַגערט דורך אַ המון, און אַז 7 פּאָליציאַנטען זענען פערוואונדעט, איז ער פערזענליך געקומען קיין קראַסנאָסטאַוו האַלב 10 אין אָוונד. דאָרט האָט ער געזעהן אַ צוזאַמענלויף פון מענשען, וואָס האָבען שטיבען אין דער סטאַראָסטווע און שפּורען פון בלוט אויף די טרעפּ. ער איז אַרויס צום המון, געריידט צו איהם און אויפגעפאָדערט זיך פונאַנדערצוגעהן. מען האָט איהם געפאָלגט. באַלד האָט ער דערהערט אַ שאָס און דערזעהן אַ שווער־פערוואונדעטען פּאָליציאַנט.

דער פּאָליציי קאָמיסאַר סאַלעצקי פון לובלין דערצעהלט, ווי ער איז געקומען מיט אַן אָפּטיילונג פּאָליציאַנטען, כדי פונאַנדערצוטרייבען די גרופּעס. איין גרופּע האָט אָנגעהויבען וואַרפען שטיינער און שיסען. היות ווי צוויי פּאָליציאַנטען זענען שוין געווען פערוואונדעט, האָט ער געהייסען שיסען אין דער לופט און דערנאָך אין דעם המון.

צווישען די ווייטערדיגע עדות מצד דער בעשולדיגונג טרעטען אַרויס נאָך אַנדערע פּאָליציאַנטען און פּאָליציי־פונקציאָנאַרען.

אויפ׳ן דריטען טאָג פון פּראָצעס זענען אויסגעהערט געוואָרען אַ ריי עדות, דערונטער דער גענעראַל־סעקרעטאַר פון „בוי־א־ליטע“ - פעראיין אין וואַרשאַ, סאָך. צו איהם קיין וואַרשאַ איז געקומען אַלס דעלעגאַט פון קראַסנאָסטאַוו דער אָנגעקלאָגטער פּאַמיאַן. וועלכער איז אַרעסטירט געוואָרען אַלס בעטייליגטער אין דער דעלעגאַציע צום סטאַראָסטע.

דערנאָך זענען אַרעסטירט געוואָרען די פרויען פון די עדות מצד דער פערטיידיגונג, און זיי האָבען זיך בעמיהט פעסטצושטעלען די אַליבי פון די אָנגעקלאָגטע. בעת דעם פערהער פון עדות רודניצקי, האָט דער פּראָקוראָר אויפגעוויזען, אַז די ערקלערונגען פון עדות אין געריכט זענען אין אַ בולטער סתירה מיט די ערקלערונגען פון זעלבען בעת דער אויספאָרשונג. דער עדות איז דעריבער אַרעסטירט געוואָרען אין געריכטס־זאַל פאַר געבען פאַלשע ערקלערונגען.

דערנאָך זענען אַרעסטירט געוואָרען די פרויען פון די אָנגעקלאָגטע פּאַמיאַן און פּיעטושקי. שפּעטער זענען אַרעסטירט געוואָרען נאָך צוויי פּערזאָן.

די דאָזיגע אַרעסטירטע זאָלען האָבען אַ שייכות צו דעם חשד, אַז עדות זענען אָנגערעדט געוואָרען צו געבען פאַלשע ערקלערונגען אָדער אַז אַנדערע עדות האָט מען געדראָהט מיט טעראָר, אויב זיי וועלען רעדען אונגינסטיג פאַר די אָנגעקלאָגטע.

דער לעצטער עדות איז געווען דער גלח פּישטשיק. ווייטער האָבען גערעדט דער פּראָקוראָר און פערטיידיגער.

דעצעמבער אָדער יאַנואַר זאָל זיך אָנהויבען אין פּוילען

ווערבירונגס־אַקציע פון איבערוואַנדערער קיין ביראָ־בידזשאַן

נ י ו - י אָ ר ק (יט״א). קיין אַמעריקאַ איז צו-
קגעקומען דער פאָרשטעהער פון „אַמעריקאַנער
מיטעט פאַר ביראָ־בידזשאַן“, אַדוו. איזידאָר גלוי-
בערמאַן, וועלכער האָט אין אויפטראַג פון דעם קאָ-
מיטעט בעזוכט מאָסקווע, וואו ער האָט מיט די פיה-
רער פון „קאָמזעט“, באָריס טראָצקי און מ. די-
מענשטיין, פערהאַנדעלט וועגען דער איבערוואַנדע-
רונג פון נישט־רוסישע יודען קיין ביראָ־בידזשאַן.
ווי אַדוו. גלויבערמאַן אינפאָרמירט, האָבען איהם די
פיהרער פון „קאָמזעט“ ווידער פערזיכערט, אַז
דער פריהערדיגער אָפּמאַך וועגען בעזעצען טוי-
זענד יודישע פאַמיליעס פון אויסלאַנד (הויפּט-
זעכליך פון פּוילען) אין ביראָ־בידזשאַן איז ווייטער
גילטיג. די סיבה, צוליב וועלכער מען האָט ביז
היינט נישט געקענט צוטרעטען אָנהויבען דורכצו-
פיהרען די איבערוואַנדערונג פון אויסלאַנד, איז
דער מאַנגעל פון וואוין־הייזער פאַר די איבער-
וואַנדערער. די פיהרער פון „קאָמזעט“ האָבען אָבער
פערזיכערט דעם אַדוו. גלויבערמאַן, אַז סוף דע-
צעמבער אָדער שפּעטסטענס אין יאַנואַר 1937
וועלען פערטרעטער פון „קאָמזעט“ פאָהרען קיין
פּוילען און ליטע, וואו זיי וועלען אָנהויבען ווער-
בען די פאַמיליעס פאַר דער איבערוואַנדערונג
קיין ביראָ־בידזשאַן.

אויף אַ אויפנאַהמע, וואָס דער אַמעריקאַנער „אָרט“ האָט די טעג אַרויסגעגעבען פאַר די צוריקגעקומענע פון אייראָפּאַ לאָרד מאַרלי, ב. וולאַדעק, ד״ר מאָסקאָוויץ און אַדאָלף העלד, האָט דער לעצטער (וועלכער האָט בעזוכט ביראָ־בידזשאַן) געוואָרנט געגען איבערטרייבען די האָפנונגען אויף באַלדיגע מעגליכקייטען צו בעזעצען נישט־רוסישע יודען אין ביראָ־בידזשאַן. אַדאָלף העלד האָט אָבער אויסגעדריקט דעם גלויבען, אַז פון 5 ביז 10 טויזענד יודען (פון סאָוויעטען־רוסלאַנד און אַנדערע לענדער) וועלען זיך יעהרליך קענען בעזעצען אין ביראָ־בידזשאַן אין משך פון די נעכסטע עטליכע יאָהר. קיין גרעסערע איבערוואַנדערונגס - אַקציע פון מחוץ רוסלאַנד קיין ביראָ־בידזשאַן איז אָבער שוין איצט נאָך נישט מעגליך מחמת עס פעהלען נאָך ענטשפּרעכענדע וואוין־הייזער. דער רעדנער גלויבט פונדעסטוועגען, אַז איינגיכען וועט זיך אָנהויבען די ווערבירונגס־אַקציע פאַר ביראָ־בידזשאַן אין פּוילען און ליטע.

לאָרד מאַרלי, ב. וולאַדעק און ד״ר מאָסקאָוויץ, האָבען אויף דער אויפנאַהמע געשילדערט די נויט פון די יודישע מאַסען אין די לענדער פון מזרח־אייראָפּאַ.

ב. וולאַדעק האָט צוו. אַנד. בעטאָנט, דאָס מען טאָר זיך נישט מאַכען קיין איבערטריבענע האָפנונגען וועגען די עמיגראַציע - מעגליכקייטען פון יודען אין די מזרח־אייראָפּעאישע לענדער אוו, אַז א״י צוזאַמען מיט ביראָ־בידזשאַן וועלען נישט זיין בכוח אויפצונעמען אַלע נויטבעדערפטיגע יודען פון מזרח־אייראָפּאַ. צוזאַמען מיט אַנדערע אָרגאַניזאַציעס מוז דער „אָרט“ טון אַלץ, כדי צו העלפען די יודען אין די לענדער וואו זיי וואוינען און וואו זיי וועלען מוזען פערבלייבען.

ד״ר מאָסקאָוויץ האָט אָפּגעגעבען אַ בעריכט וועגען דער וועלט־קאָנפערענץ פון דער „אָרט“־פעדעראַציע, וועלכע איז פאָרגעקומען אָנהויב סעפּטעמבער אין פּאַריז, מיט דער בעטייליגונג פון „אָרט“־טוער פון מעהרערע לענדער.

פאָלקס־קאָמיסאַר נעמט איבער פערזענליך די אויפזיכט

איבער דער בויאונג פון קאָלכאָזען אין דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד

מ אָ ס ק ו ו ע (יט״א). אַ וויכטיגער בעשלוס איז אָנגענומען געוואָרען אויף אַ ספּעציעלער בעראַטונג פון פעראַנטוואָרטליכע טוער, פיהרער פון „קאָמזעט“ און „אָזעט“, פאָרשטעהער פון קאָמיסאַריאַט פאַר לאַנדווירטשאַפט און אַנד. אונטער דעם פאָרזיץ פון פאָלקס־קאָמיסאַר פאַר לאַנדווירטשאַפט מ. טשערנאָוו. ווי עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, געהט צו די בויאונג פון קאָלכאָזען אין דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד זעהר שלעכט. די הויפּט־סיבה איז די, וואָס ביז איצט איז נאָך נישט געשאַפען געוואָרען די געהעריגע אָרגאַניזאַציע, וואָס זאָל זיך דירעקט פערנעמען מיט דער בויאונג פון „קאָלכאָזען“ אין דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד, און וועלכע זאָל טראָגען דערפאַר די פולע פעראַנטוואָרטליכקייט. דער פאָלקס־קאָמיסאַר פאַר לאַנדווירטשאַפט טשערנאָוו האָט ערקלערט, אַז אַזאַ לאַגע קען לענגער נישט טאָלערירט ווערען, עס האַנדעלט זיך נישט וועגען דעם, צי מען וועט די יאָהר יאַ איינאָרדענען 600 פאַמיליעס אין די קאָלכאָזען פון דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד צי נישט. מען מוז איינמאָל פאַר אַלע מאָל פאַרשטעהן, אַז די פראַגע פון קאָלכאָזען־בויאונג אין דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד איז אַ זאַך פון העכסט־וויכטיגער מלוכה׳שער בעדייטונג. אַרויסגעהענדיג פון דעם דאָזיגען שטאַנדפונקט, דאַרף מען זיך נעמען פאַר דער זאַך מיט דער גרעסטער ענערגיע און דערשלאָגען זיך אין דער נאָהענטסטער צייט אַ פולשטענדיגען איבערברוך אין דער אַרבייט. פון קליינליכער אַרבייט דאַרף מען אַריבערגעהן צו אַרבייט אין מלוכה מאַסשטאַב. עס שלאָגט דעריבער פאָר, אַז ביים פאָלקס־קאָמיסאַריאַט פאַר לאַנדווירטשאַפט זאָל געשאַפען ווערען אַ ספּעציעלע צענטראַלע פערוואַלטונג פאַר לאַנדווירטשאַפטליכער איינאָרדנונג אין דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד. וואָס וועט זיין פעראַנטוואָרטליך פאַר דעם פאָלקס־קאָמיסאַר פאַר לאַנדווירטשאַפט אָדער זיין געהילף. די דאָזיגע פערוואַלטונג וועט זיך פערנעמען מיט מעליאָראַציע פונ׳ם באָדען, הייזער־בויאונג אין די קאָלכאָזען און איינאָרדנען די איבערוואַנדערער קאָלכאָזניקעס. איהר זיץ־אָרט וועט די פערוואַלטונג האָבען אויפ׳ן אָרט אין דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד. אין מאָסקווע, ביים קאָמיסאַריאַט פאַר לאַנדווירטשאַפט וועט געשאַפען ווערען אַ ספּעציעלע גרופּע, וואָס וועט פון דאַנען אַרבייטען פאַר לאַנדווירטשאַפטליכער איינאָרדנונג אין דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד. די דאָזיגע גרופּע וועט אויך זיין אונטערגעוואָרפען פערזענליך דעם פאָלקס־קאָמיסאַר.

Doktór Z.
HENRYKOWSKI
ספּעציעל־אַרצט פאַר מענער - שוועכע
ווענערישע און הויט־קראַנקהייטען
טראַוגוטאַ 9, טעל. 262-98
נעמט אָן פון 8—1 און פון 5—9 אָוונט
זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען

סענסאַצ. געשיכטע מיט 3 שוועסטער

עס האָט זיך אָנגעהויבן מיט 30 יאָהר צוריק אין לאָדז און זיך פאַרענדיגט אין ניו־יאָרק

(ס וֹ ף)

ווען זי איז אַהיימגעקומען האָט זי געזאָגט רייכמאַנ׳ען:

— איך פאָהר קיין אַמעריקאַ!

— וואָס עפּעס פּלוצלונג?

רבקה׳לע האָט איהם נישט געוואָלט אויסזאָגן. רייכמאַן איז צוגעשטאַנען צו איהר אַז זי זאָל איהם אַלץ זאָגן. ער האָט איהר ערקלערט, אַז זי האָט קיין רעכט נישט צו בעהאַלטען פון איהם, מעג עס זיין שלעכטע נייעס פאַר איהם. וואָס עס זאָל נישט זיין.

רבקה׳לע האָט איינגעזעהן, אַז ער איז גערעכט און האָט איהם אַלץ דערצעהלט.

רייכמאַן האָט איהר געענטפערט רוהיג:

— אויב דו ווילסט פאָהרען קיין אַמעריקאַ, גוט. איך וועל פאָהרען מיט דיר. איך וועל ליקווידירען מיינע געשעפטען און וועל פאָהרען מיט דיר. אָבער מען קען עס נישט טון אין איינס צוויי. איך מוז פריהער ליקווידירען מיינע געשעפטען און דו מוזט פריהער ענדיגען דיין לערנען.

— איך מוז נישט — האָט רבקה׳לע געענטפערט. — איך וויל פאָהרען קיין אַמעריקאַ!

— נאַר איינע זיך נישט! אפילו אין אַמעריקאַ איז אויך גוט, אַז אַ פרוי האָט אַ פאַך אין דער האַנד. דו ווילסט דאָך אַמאָל אַליין פאַרדינען און מיר צו קצאָהלען פאַר אַלעם. האָסטו נישט אַזוי געזאָגט? — האָט ער איהר געפרעגט.

— יאָ.

— נו, ווי אַזוי וועסטו צוריקצאָהלען, אויב דו וועסט נישט ענדיגען און נישט האָבען קיין פאַך צו קאָנען פאַרדינען.

— איך זעה, אַז איהר זייט גערעכט, רייכמאַן — האָט רבקהלע אַראָפּגעלאָזט דעם קאָפּ פאַרשעמט.

— זעהסטו רבקהלע — האָט רייכמאַן צו איהר ווייטער געזאָגט — מיר וועלען פאָהרען קיין אַמעריקאַ, פונקט אין אַ יאָהר אַרום. דו וועסט דערווייל ענדיגען און איך וועל האָבען צייט צו ליקווידירען מיינע געשעפטען. אין אַמעריקאַ וועט זיין אַזוי: אויב דו וועסט געפינען דיין פריינד, וועסטו געהן מיט איהם, אַז נישט וועסטו דיך קאָנען אליין דערנעהרען דיין לעבען ווי אַזוי דו וועסט נאָר אַליין וועלען. מיין הילף וועסטו שטענדיג האָבען.

רבקה׳לע האָט געדריקט רייכמאַנען די האַנד און צו איהם געזאָגט:

— איהר זייט אַלץ מיין גוטער מלאך!

עס איז אַריבער אַ יאָהר. רייכמאַן האָט דערווייל ליקווידירט די געשעפטען, רבקה׳לע האָט געענדיגט אַלס „שוועסטער“ און ביידע האָבען זיך גענומען גרייטען אין וועג אַריין.

פאַר׳ן פאָהרען האָט רייכמאַן געזאָגט צו רבקה׳לען:

— הער מיך אויס מיין קינד. אַמעריקאַ איז אַ גרויסע וועלט. ניו־יאָרק איז אַ תהום, וואו וועסטו דאָרט זוכען דיין פריינד? עס קען אַמאָל אַוועק יאָהרען. איך קען ווערען אַלט און דו קענסט אויך פאַרלירען דיינע יוגענד און זאָלסט איהם אַלץ נישט געפינען. עס איז אַ בלינדע זאַך.

— איך מיינט צו זאָגען, אַז מען זאָל נישט פאָהרען? אומזיסט אייערע רייד! וועל איך אַליין פאָהרען! — האָט רבקה׳לע זיך צושריגען.

— ניין, קינד, איך מיין עפּעס אַנדערש — האָט רייכמאַן איהר געענטפערט. — איך מיין צו קריגען זיין אַדרעס איידער מיר פאָהרען אַרויס.

— ווי אַזוי?

— פון דיינע עלטערן, אָדער פון זיינע עלטערן.

— איך וויל נישט, אַז זיי זאָלען וויסען, אַז איך לעב. איך בין טויט פאַר זיי! — האָט זי געשריגען.

— רבקה׳לע, איך וועל עס טון. איך וועל זיך בעקענען מיט זיי. דאַן וועל איך זיי זאָגען, אַז איך פאָהר קיין אַמעריקאַ, וועלען זיי מיר אַליין געבען אַ בריף צו איהם. איך וועל נישט דערמאָהנען אַ וואָרט וועגען דיר.

רבקהלע האָט זיך געשלאָגען מיט דער דעה. רייכמאַן האָט איהר אָבער מעהר נישט געפרעגט און איז אַפּגעפאָהרען קיין לאָדז אויף עטליכע טעג. ווען ער איז צוריקגעקומען האָט ער זי אַרומגענומען און מיט פרייד אָנגעזאָגט איהר די בשורה:

— איך האָב דעם אַדרעס.

זיי זענען באַלד אָפּגעפאָהרען קיין ברעמען פון וואַנען זיי האָבען גענומען די שיף קיין ניו־יאָרק.

רייכמאַן האָט רבקה׳לען איינגעאָרדענט אין אַ שעהן צימער אין אַ האָטעל און פאַר זיך האָט ער גענומען אין אַ צימער אין אַ צווייטען האָטעל כדי אַז עס זאָל אויף איהר נישט פאַלען דער מינדעסטער חשד.

אויפ׳ן דריטען טאָג פון זייער קומען קיין ניו־יאָרק אין אָוונט, איז רייכמאַן אַוועק מיט רבקה׳לען צום פּלאַץ, וואו יוסף האָט געוואוינט. רייכמאַן האָט געהייסען וואַרטען רבקה׳לען און ער איז אַליין אַריין. ער האָט זיך געזאָגט אויף באַראָן. יוסף איז איהם ענטגעגען געקומען און איהם געפרעגט וואָס ער קען טון פאַר איהם.

— וואַרט אַ מינוט! — האָט ער איהם געענטפערט און ער האָט אַריינגערופען רבקה׳לען.

— זי וויל עפּעס רעדען מיט אייך! — האָט רייכמאַן געזאָגט צו באַראָנ׳ען.

יוסף האָט נישט געזעהן ווער עס איז. ער האָט געבעטען זי אַריינגעהן אין זיין צימער.

ווי נאָר זיי זענען אַריין און רבקה׳לע האָט אַראָפּגענומען דעם הוט, איז יוסף געבליבען אויסערט פון איבעראַשונג און פרייד.

אַ לאַנגע ווילע האָבען ביידע אַ וואָרט נישט אַרויסגערעדט, זיי האָבען זיך נאָר געקוקט אין די אויגען און געוויינט, געוויינט און זיך געקושט.

באַלד איז אָנגעקומען חוה׳לע פון דער אַרבייט און ווי זי האָט דערזעהן רבקה׳לען, איז זי איהר אַריינגעפאַלען אויפ׳ן האַלז. אוי ביידע שוועסטער האָבען זיך אויך געקושט און געוויינט. מען האָט באַלד גערופען מרים׳ען און זי איז געקומען צו לויפען און ווידעראַמאָל איז פאָרגעקומען אַזאַ סצענע.

נאָכדעם ווי די געמיטער האָבען זיך בערוהיגט, האָט רייכמאַן געזאָגט צו רבקה׳לען:

— איך בין גליקליך, וואָס איך האָב דיך געבראַכט צו דיין געליבטען. איך ווינש אייך פיל גליק און — מזל־טוב!

מיט עטליכע חדשים שפּעטער זענען פאָרגעקומען צוויי חתונות אין איין אָוונט: יוסף מיט רבקה׳לען און רייכמאַן מיט חוה׳לען. מרים האָט נאָך די צוויי חתונות בעשלאָסען מעהר נישט צו בלייבען אין אַמעריקאַ, און זי איז צוריקגעפאָהרען אַהיים, צו די עלטערן. זי האָט דאָרט געהייראַט אָבער זי איז מיט זיבעציג יאָהר שפּעטער געשטאָרבען.

די צוויי שוועסטער, וואָס זענען דאָ אין אַמעריקאַ, לעבען דאָ מיט זייערע מענער זעהר גליקליך.

מוזיקאַלישע נאָטיצען

יוזעף שמידט

א זיסער זינגער, א געשמאַקער זינגער, — זאָגט דער עולם — שטעהענדיג פאַרגאַפט און פאַרגעסט גאָר, אַז געזאַנג איז נישט קיין מאכל, און ס׳קען נישט זיין, נישט זיס און נישט געשמאַק, נאָר גוט, אָדער שלעכט. נאָר דער עולם איז נישט קריטיש צו זיך און ווי ער זאָגט אַרויס זיינע התפּעלות. און אַזוי ווי יוזעף שמידט קען דאָך אַנדערש נישט זינגען ווי גוט, אינטערעסירט זיך נישט דער עולם אַז די וואָרט „גוט“ געשמאַק און זיס איז נישט דער ריכטיגער זיך אויף אויסצודריקען די בעגייסטערונג און הערט נישט אויף צו זאָגען: „אוי ווי זיס, אוי ווי געשמאַק“.

דאָס איז די ווירקונג פון שמידטס געזאַנג.

די שטימע זיינע איז מאַט. די אונטערשטע טענער אין כמעט ווי אביסעלע הייזעריג, ער שטרענגט זיך אָן ביי די אויבערשטע טענער, ער מאַכט נישט „קינסטלערישע מינעס“ און בעוועגונגען ביים געזאַנג און דאָך... זאָגען מיר מיט דעם לשון פון עולם: — אַך ווי זיס! אַך ווי געשמאַק!..

און ווירקליך קען מען שענער זינגען ווי ער האָט אין ערשטען טייל געזונגען די אַריעס פון מאַסאַנעט מאַנטעוועדי, סקאַרלאַטי, און בעזונדערס דעם „הללויה“ פון מאָצאַרט׳ן?..

און וואו מען קען די דאָזיגע קאָמפּאָזיציעס זינגען שענער, קען מען אָבער, בשום אופן נישט זינגען בעסער און שענער ווי דער יודישער „קליינער“־גרויסער זינגער יוסף שמידט האָט געזונגען די צווייטע טייל. דאָס איז געווען עכט — שמידט־געזאַנג, ד. ה. מייסטער־געזאַנג.

D—ski.

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

פּראָפעסיאָנעלע פאַרברעכער.

אַ פּראָפעסיאָנעלער דייזט אַזאַ פאַרברעכער, וועלכער האָט דאָס בעגיי, פאַרברעכענס אויסגעקליבען אַלס בעשעפטיגונג.

בכדי צו פאַרמשפּטען אַזאַ איינעם אַלס פּראָפעסיאָנעלען פאַרברעכער, מוז ער נישט דווקא זיין שוין פריהער געמשפּט געוואָרען פאַר בעזייי אַזעלכע פאַרברעכענס.

שטראָפליכע פאַראַנטוואָרטליכקייט פון דאָקטוירים.

אַ דאָקטאָר טראָגט שטראָפליכע פאַראַנטוואָרטליכקייט פאַר אַ געמאַכטען פעהלער בעת׳ן היילען אַ קראַנקען.

היפּאָטעק פאַרשריפטען

מ׳קאָן נישט צוטרעטען צו דער היפּאָטעק פון שותּפים פון אַן אָפּענעם שותּפות אויף סמך פון אַ פּסק־דין, וואָס איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אויפ׳ן שותּפות.

דער אומשטאַנד, אַז צו דער תּביעה איז גייגע ליגט געוואָרען אַן אויסצוג פון האַנדעלס־רעגיסטער, אין וועלכען עס פיגורירען אַלע שותּפים, ענדערט נישט די לאַגע.

פאַרמעגענס שבועות

די פאַרשריפט, אַז די בעלי־חובות, ביי וועלכע ס׳לאָזט זיך גאָרנישט אויפמאַהנען, קאָן מען צווינגען אונטער אַ שבועה אָנצוגעבען זייער בעזיץ, איז פאַרפליכטענד נישט בלויז פאַר יפּזישע, נאָר אויך פאַר יורידישע פּערזאָנען.

עקזעקוציעס

אויב מ׳האָט געלעגט אַ סעקוועסטער פאַר עמיצענס אַ חוב אויף פאַרמעדע חפצים, דאַרף דעם פּראָצעס וועגען עלימינירען די דאָזיגע חפצים פאַרפיהרען נישט דער בעל־חוב, נאָר דער אייגנטימער פון די פאַרמעדע חפצים.

עקסמיסיע מאַראַטאָריום.

אַזוי ווי אין דער עקזעקוציע־פּראָצעדור איז נישט פאַרהאַן קיין קאַסאַציע, ממילא קאָן אַ לאָקאַטאָר נישט דערלאַנגען קיין קאַסאַציע. אויב דאָס געריכט האָט איהם ענטזאָגט די בקשה וועגען אָפּלייגען דעם אויספיהר פון אַן עקסמיסיע.

לאָקאַטאָרען שוץ

אויב אַ לאָקאַטאָר האָט געדונגען אַ 5־צימערדיגע וואוינונג מיט אַ קיך און ער האָט שפּעטער די וואוינונג אַליין איבערגעבויט אַזוי, אַז זי איז פאַקטיש פאַרוואַנדעלט געוואָרען אין אַ 6־צימערדיגער, דאַרף זי טראַקטירט ווערען אַלס אַזעלכע, ווי זי איז געווען בעת׳ן דינגען, ד. ה. אַלס 5־צימערדיגע, ממילא איז אויף איהר יאָ חל דער דעקרעט פון לאָקאַטאָרען־שוץ.

דאָס אַפּעלאַציע געריכט אין קראָקאָ האָט די טעג אַרויסגעטראָגען אַ פּסק־דין, אַז אַ לאָקאַל, אין וועלכען ס׳געפינט זיך אַ האַנדעלס־אונטערנעמונג, וואָס ווערט געפיהרט אויפ׳ן סמך פון אַ 4־טע קאַטעגאָריע פּאַטענט לויט אַן אָנערקענטע הנהגה פון דער פינאַנץ־מאַכט, אינטערליגט יאָ די בעשטימונגען פון לאָקאַטאָרען־שוץ.

מיליטער־דינסט

אויב דער אַרבייטער איז גערופען געוואָרען אין אַקטיווער דינסט, דאַרף דער אונטערנעהמער איהם נישט אויסצאָהלען קיין שום שכירות, אין דעם פאַל איז אַלץ איינס, צי ס׳האַנדעלט זיך וועגען אַ פיזישער אָדער גייסטיגען אַרבייטער.

קוים איז דער אַרבייטער גערופען געוואָרען בלויז אויף מיליטערישע איבונגען איז דער אונטערנעהמער יאָ מחויב דעם בעטרעפענדען אויסצוצאָהלען די שכירות, אויב די איבונגען דויערען נישט לענגער, ווי 3 חדשים. די דאָזיגע בעשטימונג איז אָבער נוגע בלויז גייסטיגע אַרבייטער.

וואָס שייך פיזישע אַרבייטער זעהט דאָס געזעץ נישט פאָר קיין שום התחייבות מצדן אונטערנעמער זיי אויסצוצאָהלען די שכירות אין משך פון די דורכגעמאַכטע מיליטערישע איבונגען.

אויספלוג קיין איטאַליען

וויען, ווענעדיג, רוים, נעאַפּאָל, בודאַפּעשט

10/X ביז׳ן 3/XI 665 זל.

קיין ווילנא

פאָפּולערער ציג דעם 11/X—36

באַהן־הנחות קיין ווילנא און זאַקאָפּאַנע.

גענעראַל־פאַרטרעטונג פון „אינטוריס“ אויספלוגען קיין סאָוועט־רוסלאַנד.

אינדיווידועלע און גרופּען־רייזעס קיין פּאַלעסטינאַ.

אַנשרייבונגען נעהמט אָן

„אָרביס“ פּיעטריקאָ. 18

טעל. 249-40 און 249-37.

Dr. med. H. LUBICZ

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַליסט פאַר הויט. ווענערישע און געשלעכטס־קראַנקהייטען

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעלעפאָן 141-32

ה. אַקערמאַן

ער און זיינע פרויען

ראָמאַן פון יודישען לעבען

36

די ערשטע אורזאַך איז געווען — סיאַמע. איהר, ליבע לעזער, האָט שוין אָן איהם מסתמא פאַרגעסען — אָבער נישט איך, אוי, ווי איך געדענק איהם!

נאָך דעם ווי מ׳האָט מיך דאַן בעפרייט פון אַרעסט, האָט מען איהם אַרעסטירט, און אַזוי ווי ער איז שוין געווען אין די אַדרעסע אויסשאַכטקעס אַ „בעקאַנטער“ פאַרשוין, האָט מען איהם, סיאַמקען, אַריינגעזעצט אויך פאַר דער גנבה, וואָס ער האָט מיר אונטערגעוואָרפען אין קעשענע, אויף גאַנצע זעכציג טעג. איהם האָט זיך געדאַכט, אַז איך האָב איהם גע׳מסור׳ט, און ער האָט ביי זיך געשוואוירען פון מיר צו נעמען ראַכע אַזוי שנעל ווי ער וועט פון „אָסטראָג“ אַרויסקומען און ער וועט מיך בעגעגענען.

ווייזט אויס, אַז ער האָט שוין אויף מיר געהאַט די אויגען זיינע אַרויסגעקוקט ער זאָל מיך ערגעץ דערטאַפּען, איך האָב דאָס אין איהם דערקענט אַזוי שנעל ווי מיר ביידע האָבען זיך בעגעגענט, און אַ באַגעגעניש איז דאָס שוין געווען, זאָלט איהר בעסער שוין גאָר נישט פרעגען!..

איך מיט בערקע׳ן זענען דאַן גראָדע אַרומגעגאַנגען אויפ׳ן „פּערעסיפּ“ (אַנאָרימער געגענט אין אָדעס, וואו די אונטערוועלט פלעגט זיך אויפהאַלטען) און דאָרטען האָבען מיר געשפּילט און געבעטעלט.

און פּלוצים האָבען מיינע אויגען דערזעהען סיאַמקען. איך האָב געפיהלט דאַן ווי אַ דונער וואָלט מיך דערשלאָגען, ווען כ׳האָב איהם דערזעהען. וואָלט איך נאָך געווען געהאַט צייט, וואָלט איך געווען אַ זאָג געטאָן בערקע׳ן מיר זאָלען זיך אָפּטראָגען פון דאָרטען, און מיר וואָלטען געווען געהויבען פּיס, דאָס האַרץ מיינס האָט מיר אָבער די גאַנצע צייט געזאָגט, אַז איך טאָר זיך נישט בעגעגענען מיט סיאַמען.

— און ס׳האָט מיך נישט אָפּגענאַרט. סיאַמע האָט מיך אויך דערזעהן און ער האָט זיך צו מיר באַלד צוגעלאָזט און האָט זיך אויף מיר אַרויפגעוואָרפען ווי א וואָלף אויף אַ שעפּעלע.

ער האָט מיר גענומען „דעקען“ מיט געזונטע קולאַקעס איבער׳ן קאָפּ, איבער דער פּלייצע און די זייטען, און אַזוי „דעקענדיג“ מיר, האָט ער געהאַלטען אין איין איבערחזרן איינע און דיזעלבע רייד: „אָט האָסטו דיר זעכציג טעג אָסטראָג... אט האָסטו דיר זעכציג טעג טורמע“...

איך פאַרשטעהט זיך, האָב געשריגען מיט בעגומענע קולות, אָבער ווער עס קען אָרעמ, דער ווייסט, אַז אויפ׳ן „פּערעסיפּ“ מישט זיך נישט קיינער אין צווייטענס געשעפטען.... ער האָט מיך דאַן דאָרטען געקענט דערהרגענען און קיין האָן וואָלט נישט געוועזען קיין קרעה געטאָן. אַ נס נאָר איז געשעהן, וואָס ער ... איז, ווייזט אויס, מיד געוואָרען פון שלאָגען מיך אַזוי פיל — און אָפּטרעטענדיג זייט, איז ער זיך אַוועקגעגאַנגען זיין וועג גלייך ווי גאָרנישט וואָלט געשעהן, און ביים אַוועקגעהן, האָט ער מיר צוגעוואָרפען עטליכע ווערטער:

— וואַרט, — האָט ער מיר געוואָרענט מיט אַ קולאַק: — דאָס איז דיר נאָך גאָרנישט, איך וועל זיך נאָך אַמאָל מיט דיר אָפּרעכענען. לאָמיר דיך בעגעגענען.

און איך האָב געוואוסט, אַז סיאַמקע איז אַ „וואָרט־מענש“, און ער וועט האַלטען וואָרט...

פון זיינע קלעפּ בין איך אַנידערגעפאַלען אויף דער ערד, אַז כ׳האָב מיך נאָכדעם קוים געקענט אויפהויבען. קיין בלוט איז פון מיר גראָד נישט געגאַנגען, די קלעפּ זענען געווען טרוקענע, אָבער איך האָב נישט געפיהלט די זייטען, און יעדער אבר האָט מיר וועה געטון. באַלד אויפ׳ן אָרט האָב איך נאָר געפיהלט. וואָס סיאַמע האָט מיר געטון, אָבער דערנאָך, ווען איך האָב זיך, מיט בערקע׳ס הילף, דערשלעפּט אין „קאָוואַרטיע“ אַריין און האָב מיך דערזעהן אין שפּיגעל, — האָב איך ערשט דערזעהן, וואָס פאַר אַ פּנים איך האָב... איך בין געווען אין הוילע סיניאַקעס: ברוין און בלוי, און האָב אויסגעזעהן ווי אַ צושלאָגענער עפּעל.

איך האָב שוין בערקע׳ן געהאַט דערצעהלט, נאָכ׳ן בעפרייענדען ווערען מיט איהם, וועגען סיאַמען און לויט ווי איך האָב סיאַמען פאַר איהם אויסגעמאָלען, האָט ער מיר איצט געמאַכט אַ קאָמפּלימענט, אַז איך בין געווען אַ גוטער מבין אויף איהם...

— און איבערהויפּט — האָט ער צוגעלייגט — קענסטו מענשען....

מיט דעם האָט ער מיר, ווייזט אויס, געוואָלט לינדערען מיינע שמערצען. אָבער מיר איז דערפון נישט גרינגער געוואָרען, און די זייטען האָבען מיר גוט וועה געטון.

עס האָט געדויערט אַ פּאָר וואָכען ביז איך בין פון די קלעפּ געקומען צו זיך, און די גאַנצע צייט בין איך געלעגען צובעט אין אַ ביליגען האָטעל, וואָס האָט זיך אויך געפונען אויפ׳ן פּערעסיפּ און בערקע האָט אויף מיר אַכטונג געגעבען.

דורך די פּאָר וואָכען, וואָס איך בין געלעגען צובעט האָבען מיר אויפגעגעסען דאָס ביסעל געלד, וואָס מיר האָבען געהאַט אָפּגעשפּאָרט, און ווען איך בין שוין געקומען צו זיך קוים מיט לייד, האָבען מיר ביידע נישט געהאַט קיין קאָפּיקע ביי דער נשמה. אָבער דאַנקען גאָט — האָב איך זיך געטראַכט — אַבי איך קאָן זיך ריהרען און פיהל שוין די זייטען, און בערקע האָט מיך — בעסער געזאָגט: אונז ביידען — געטרייסט:

— אַבי געזונד. פּרנסה — האָט ער געזאָגט מיט אַ זיכערקייט — וועט זיין.

און דאָס האָט געמיינט, אַז מיר וועלען ווידער אַרומגעהן בעטלען איבער די הויפען. די פראַגע איז איצט נאָר געווען: וואוהין וועלען מיר געהן? אין וואָס ער שטאָט? איך האָב שוין איצט מורא געהאַט ווייטער צו פאַרבלייבען אין אָדעס. מחמת סיאַמקע האָט דאָך מיך געסטראַשעט, אַז ער איז נאָך נישט פאַרטיג מיט מיר. האָב איך זיך שוין מורא געהאַט צו פאַרלאָזען אויף ניסים.

בערקען אָבער האָט זיך זעהר נישט געגלוסט צו פאַרלאָזען אָדעס. ער האָט אַלץ געהאָפט, אַז זיין גיטעל וועט סוף כל סוף חרטה האָבען פאַר וואָס זי האָט איהם איבערגעלאָזט און וועט זיך צו איהם אומקעהרען.

גיטלען האָט ער אַלץ נישט געקאָנט פאַרגעסען. אַ סך מאָל פלעגט ער וויינען ווען ער פלעגט זיך דערמאָנען אין איהר. עס האָט איהם נישט געהאָלפען מיינע טרייסט־ווערטער, — ער האָט אַלץ געוויינט און געקלאָגט נאָך איהר.

(פאָרטזעצונג קומט)

נייער פאָלקסבלאַט

דאס לאָדזער לעבן

נייער פאָלקסבלאַט

דאָנערשטאָג, 15 אקטאבער
כ"ט תשרי תרצז
זון-אויפגאַנג 4.35
זון-אונטערגאַנג 7.13

נישטאָ דערווייל קיין אויסזיכט אָפּצולעגן די קהלה-וואַהלען

הכנות צו די וואַהלען מצד די פּאַרטייען און גרופּעס טאָר נישט אָפּגעשטעלט ווערן

ביז נעכטען אין אָוונט איז נאָך נישט גע-ווען קיין שום דעציזיע פון מיניסטעריום מכח דער פראַגע, צי וועלען די וואַהלען צו דער קהלה אָפּגעלעגט ווערען אָדער נישט.

לויט די שטימונגען, וואָס הערשען אין דעם אמונות דעפּאַרטאַמענט ביים מיניסטער-יום קען מען זיכער דרינגען, אַז דאָרט איז נישט פאַרהאַן קיין טענדענץ אָפּצולעגען די וואַהלען אין לאָדז, ווייל דערצו זענען נישט פאַרהאַן קיין שום וואָגיגע אַרגומענטען, גיכער איז מען דאָרט גענויגט נישט צו ענדערן דעם וואַהל-רעגולאַמין און די וואַהלען זאָלען נאָרמאַל אַדורכגעפיהרט ווערען, דאָס איז אָבער נאָך נישט קיין דעציזיע און אַלץ קען זיך נאָך ענדערן.

די קהלה-קאַנצעלאַריע האָט אָנגעפרעגט דורך דער סטאַראָסטווע, צי די וועהלער-רשי-מות זאָל איבערגעשיקט ווערען אין דער סטאַ-ראָסטווע און פון דאָרט האָט מען געענטפערט, אַז דער וואַהל-קאַלענדאַר טאָר נישט געענדערט ווערען אויף קיין האָהר און אַלץ מוז פאַרקומען לויט דער אַרויסגעגעבענער פעראָרדנונג.

צוליב דעם האָט די קהלה'ישע וואַהל-קאָמי-סיע איבערגעשיקט אין דער סטאַראָסטווע די וועהלער-רשימות ווי אויך די פּראָטעסטען פון וועהלער, וועלכע זענען נישט אַריינגעטראָגען געוואָרען אין די רשימות. ס'זענען אויך אָפּגע-שיקט געוואָרען די פּראָטעסטען פון די, וועלכע זענען געשטראָכען געוואָרען אויפן יסוד פון פּאַראַגראַף 20.

דער פאָרזיצער פון דער וואַהל-קאָמיסיע דעפּוטאַט מינצבערג האָט אויף היינט צונויפ-גערופען אַ זיצונג פון דער קאָמיסיע, אויף וועל-כער ס'וועט בעשטימט ווערען די אָרדנונג ביים אַריינטראָגען די קאַנדידאַטען-ליסטעס מצד די פּאַרטייען און גרופּירונגען ווי בעקאַנט הויבט זיך אָן דער טערמין פון אַריינטראָגען קאַנדי-דאַטען-ליסטעס פון מאָרגען פרייטאָג דעם 16 אָקטאָבער און ענדיגט זיך מיטוואָך דעם 21 אָקטאָבער.

דערפון איז צו זעהן, אַז די וואַהל-אַרבייט ביי די פּאַרטייען און גרופּירונגען טאָר נישט אָפּגעשטעלט ווערען, כדי מ'זאָל זיך נישט דאַר-פען שפּעטער אָנשטויסן אויף פערשידענע סיור-פּריזען, אויב מ'וועט פערשפּעטיגען דעם טער-מין פון אַריינטראָגען קאַנדידאַטען-ליסטעס וועט לען קיין שום רעקלאַמאַציעס נישט העלפען.

* * *

נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון אגודה'-שען וואַהל-קאָמיטעט. די זיצונג איז פאָרגעקומען אונטערן פאָרזיץ פון פּרעזעס מינצבערג, ס'איז בע-שלאָסען געוואָרען צוצוטרעטען צו אַן'אינטענסיווע וואַהל-אַרבייט.

מאָרגען קומט די יודיש-אַראַבישע אַרבייטער-דעלעגאַציע קיין לאָדז

אין פּוילען ווייל'ט איצט ווי בעקאַנט אַ דע-לעגאַציע פון יודישע און אַראַבישע אַרבייטער פון פּאַלעסטינע. גראָד איצט ווען ס'איז פאַר אַנדערגע-פּלאַקערט אַזאַ ביטערער האַס פון די אַראַבישע רע-אַקציע געגען יודען אין פּאַלעסטינע, איז דער צייט איז פון פּאַלעסטינע געקומען אַ פעראייניגטע דעלעגאַציע פון יודישע און אַראַבישע אַרבייטער אויפ-צוקלערען פאַר דער וועלט די אמת'ע סיבות פון דער איצטיגער שווערער לאַגע און צווישען פעלקער-ליכע בעציהונגען צווישען יודען, אַראַבער און ענג-לענדער אין פּאַלעסטינע.

דוד קאַוואַסקי, דער יודישער אַרבייטער-פאָר-שטעהער איז אַן אינטעליגענט און שטאַמט פון לאָדז. געווען אין פּוילען איינער פון די פיהרענ-דיגע פערזאָנען ביי די לינקע „פּועלי ציון".

נאַדזשיב יוסוף איז אַן אַראַבישער אַרבייטער-אינטעליגענט פון פאַך אַ טישלער-אַרבייטער וואוינט אין יפו, רעדט אויך גוט העברעאיש און פּויליש פראַנצויזיש.

אין לאָדז וועלען זיי שבת אַ פאָרטראָג אין פיל-האַרמאָניע. די לאָדזער פּועלי-ציון-אָרגאַניזאַציע גרייט צו אַ פייערליכען קבלת-פנים.

אינטערווענצן פון סעזאָן-אַרבייטער

די פאָדערונגען וועלען גינסטיג ערלעדיגט ווערען

(א) אַ דעלעגאַציע פון סעזאָן-אַרבייטער האָט נעכטען אינטערווענירט אין דער קאַנאַליזאַציע-אָפּ-טיילונג ביים מאַגיסטראַט וועגען אַ ריי פראַגען, ווי: פערלענגערען די אַרבייט פאַר די וואָס זענען געווען אויף איבונגען, קראַנקהייט, א. ד. גל. די דעלעגאַציע האָט בעקומען אַן ענטפער, אַז דער ענין וועט גינסטיג ערלעדיגט ווערען.

די דעלעגאַציע האָט אויך אינטערווענירט אין דער בריק אָפּטיילונג וועגן צוריקצאָהלען פאַר די אָפּגערעכענטע רעגען-טעג. אויך דאָ האָט מען זיי פערשפּראָכען דעם ענין גינסטיג צו ער-לעדיגען.

פייערליכער חנוכת-הבית אין רב'ס תלמוד-תורה

דעם קומענדיגען זונטאָג, דעם 18-טען ד.ח. קומט פאָר אַ פייערליכער חנוכת-הבית אין הרב ר' אליהו חיים מייזעל'ס זצ"ל תלמוד-תורה אויף יאַקובאַ 10.

דעם רב'ס תלמוד-תורה עקזיסטירט שוין 64 יאָהר און עס לערנען אין איהר די אָרימסטע קינדער פון אונזער שטאָט. אין משך פון דער לאַנ-געזער צייט האָט זיך די תלמוד-תורה גוט אנט-וויקעלט און אויסגעוואַקסען צו פיינע ערציהונגס-אַנשטאַלטען פאַר אָרימע קינדער. אַ דאַנק דער ריהרעוודיגער פערוואַלטונג, וואָס פיהרט אָן מיט דער „תלמוד-תורה" בעקומען 400 יודישע אָרימע קינדער נישט נאָר תורה און בילדונג, נאָר אויך עסען און קליידונג. כדי צו בעקענען דעם לאָדזער עולם מיט די אויפטוען פון דער תלמוד-תורה אין משך פון איהר לאַנגיאָהריגער עקזיסטענץ, אָרדענט איין די פערוואַלטונג דעם קומענדיגען זונטאָג אַ פייערליכען חנוכת-הבית פון נייעם בנין. דעם רב'ס תלמוד-תורה האָט זיך גוט פעררינט ביי דער יודישער געזעלשאַפט אין לאָדז און זי איז ווערט די וואָרימסטע אונטערשטיצונג.

טעאַטער „ראַזמאַיטאָשטשי" ציגעל גאַס 27, טעל. 112-25
דיר.: דוד צעלמייסטער.

גאַסטשפּילען פון „יונגע בינע" (יונג-טעאַטער) קינסטל. לייט.: ד"ר מיכאל בראַנדט

היינט, 9 15 אָוונט אײנציגע פאָרשטעלונג
„שמחה פּלאַכטע"
צו פּאָפּולערע פּרייזען
מאָרגען 9.15 אָוונט „מיסיסיפּי"
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער.

אַרעסטירט צוויי „אַגענטען"

וואָס זענען געקומען „שאַפען אַרבייט" פאַר אַרבייטער

(א) אין קאַליש האָבען זיך אין אויגוסט ד. י. בעוויזען צוויי אַגענטען, ווי זיי האָבען ערקלערט, זענען זיי געקומען ווערבירען אַרבייטער אין אַ פירמע אין פּאָזנער קאַנט, וואו די אַרבייטער קענען פערדינען פון 150 ביז 300 זל. אַ חודש. קיין בעלנים פערשטעהט זיך, האָבען נישט געפעהלט, די „אַגענ-טען" האָבען גענומען פאַר דעם רעגיסטרירען צו 3 ביז 10 זלאָטעס, און דערנאָך זענען זיי פער-שוואונדען געוואָרען.

די טעג זענען ביידע „אַגענטען" אַרעסטירט געוואָרען אין קאַליש, ווי ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט זענען דאָס וול. ביאַלאַס און יאַן קושישטאַפּיאַק ביידע פון לעשנאַ. פּאָליציי פיהרט אַן אויספאָרשונג.

די פאָדערונגען פון די טראַמוואַי-אַרבייטער

איז נישט נאָכגעגעבען געוואָרען

(א) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, האָבען די טראַמוואַי-אַרבייטער אַרויסגעשטעלט אַ ריי פאָדערונגען, ווי מ'טיילט מיט, האָט די טראַמוואַי-דירעקציע אָפּגעלעגט דאָס בעטראַכטען די פאָדע-רונגען אויף אַן אונבעשטימטער צייט. אין צו-זאַמענהאַנג דערמיט, וועט די נאָהענטסטע טעג פאָר-קומען אַ פערזאַמלונג פון די אַרבייטער, אויף וועל-כער ס'וועט אָנגענומען ווערען אַ בעשלוס וועגען אַ ווייטערדיגער אַקציע

אונטערזוכונגען פון וואַסער

אויף די הויפען וואו ס'געפינען זיך פאָלקס-שולען

(א) די שטאָט-פערוואַלטונג האָט אַדורכגע-פיהרט אַן אונטערזוכונג פון וואַסער אויף פּושי-שבאַלע 18, וואו ס'געפינט זיך אַ פאָלקס-שול.

אין רעזולטאַט פון דער אונטערזוכונג, איז פעראָרדנט געוואָרען איינצואָרדנען אַ פילטער, וואָס זאָל רייניגען ס'וואַסער.

אָפּגערופען דעם שטרייק

אין אייטינגאָן'ס פאַבריק

(א) נעכטען האָט אין אייטינגאָן'ס פאַבריק געזאָלט פּראָקלאַמירט ווערען אַנאייןן שעה'דיגער פּראָטעסט-שטרייק. דער שטרייק האָט געזאָלט אויסברעכען צוליב אַ פאָדערונג וועגען בעצאָהלען פאַר רייניגען די מאַשינען, וואָס ס'מאַכט אויס אַ סומע פון 112 טויזענד זל.

מחמת דעם, וואָס די דירעקציע האָט פערשפּראָ-כען צו בעטראַכטען די פאָדערונג, איז דער שטרייק אָפּגערופען געוואָרען.

ZACHĘTA
זגערזשער 26
היינט און טעגליך
פּרעכטיגער פּוילישער פילם
א. ט.
באַלטישע ראַפּסאָדיע
געשאַפען אויפ'ן גרונד פון מאַטראָזען-לעבען. אין די הויפּט-ראָלען:
MARJA BOGDA
ADAM BRODZISZ
א. א. אויסערן פּראָגראַם: ???
נעכסטער פּראָגראַם:
„Marja Baszkircewa"
אָנהויב מעגליך 4 אַ זייגער שבת און יום-טוב 12

נאָטיצן

ס'וועט זיך קנאַפּ וואָס ענדערען!

ענדליך איז פערעפענטליכט געוואָרען אין געזעץ-בלאַט אַ דעקרעט פון מלוכה-פּרעזידענט וואָס זאָל באַרמירען די ענטשטאַנענע רעכטליכע לאַגע פון די אויסגעשלאָסענע פון לאָקאַטאָרען-שוץ גע-שעפטס-לאָקאַלען.

בעקענענדיג זיך מיט'ן אינהאַלט פון דער-מאָהנטען דעקרעט, קאָן מען דרייסט קומען צום אויס-פיהר, אַז זיינע בעשטימונגען וועלען נישט בלויז נישט ביכולת זיין ממשותדיג צו ענדערן, נאָר אפילו אויך נישט צו מילדערן די שווערע לאַגע פון די בעדראָהטע לאָקאַטאָרען.

און אין אמת'ן — דער פערעפענטליכטער דעק-רעט פיהרט איין לגבי געשעפטס-לאָקאַטאָרען עהנ-ליכע פּרינציפּען, ווי ס'פערליכטען בנוגע אַרבייטס-לאָזע לאָקאַטאָרען: דאָס געריכט ערטיילט אויף דער בקשה פון פערמשפטען עקסמיטירט צו ווערען אַנ-אָפּלייג פון טערמין פון עקסמיסיע-אויספיהר. דאָס געזעץ גייבט אויך אָן אַ מאַקסימאַלען טערמין, ביז ווי לאַנג דאָס געריכט מעג ערטיילען אַזאַ פּראָ-לאָנגאַטע און נעמליך ביז'ן 31 מערץ 1939. דאָס הייסט אָבער נאָך נישט, אַז דאָס געריכט מוז דווקא אָפּלייגען דעם אויספיהר פון דער עקסמיסיע ביז'ן אָנגעוויזענעם טערמין. ס'קאָן אויך ערטיילט ווערען אַנ'אָפּלייג אויף אַ קירצערן טערמין. יעדענפאַלס אַזאַ אָפּלייג מעג ערטיילט ווערען בלויז איין מאָל.

אָבער דאָס איז נאָך נישט דאָס ערגסטע. ערגער איז דאָס, וואָס דאָס ערטיילען אַט אפילו די דאָ-זיגע בעיידענע הנחה איז אויך נישט אָבליגאַטאָ-ריש, נאָר איז אויסשליסליך אָפּהענגיג פון יעדעס מאָליגען איינזעהן פון געריכט, אַלזאָ פון דער שטימונג, פון דער איינשטעלונג פון ריכטער און פון אַ גאַנצער ריי אַנדערע צופעליגקייטען.

אמת, דער דעקרעט גיט דעם ריכטער געוויסע אָנווייזונגען, מיט וועלכע ער דאַרף זיך רעכענען, ערטיילענדיג עמיצען אַ פּראָלאָנגאַטע, איז אָבער די מעשה, וואָס אויב ביי אַרבייטסלאָזע זענען די דאָזיגע אָנווייזונגען בולט'ע — אַ צייגניש פון אַר-בייטסלאָזען-פאָנד — זענען די געשטעלטע בעדינ-גונגען ביי עקסמיסיעס פון געשעפטס-לאָקאַלען שוין צופיל אַבסטראַקטע.

לויט די בעשטימונגען פון ציטירטען דעקרעט דאַרף דאָס געריכט אין אַכט נעמען די לאַגע, אין וועלכער דער בעטרעפענדער לאָקאַטאָר וואָלט זיך געפונען אין פאַל, ווען די עקסמיסיע וואָלט אויס-געפיהרט געוואָרען. דער דאָזיגער בעדינג איז אַ בער-הויפּט אַ צו-עלאַסטישער, ער שניידט זיך אַריין אין דער ספערע פון פילאָזאָפיש-מאַטעריאַליסטישע בעטראַכטונגען און לאָזט זיך גאָרנישט אַזוי לייכט בעריקזיכטיגען.

ענדער קאָנקרעטיזירען זיך, שוין די ווייטער-דיגע צוויי בעדינגונגען — די צייט, ווי לאַנג דער פעטענט פיהרט שוין אין געגעבענעם לאָקאַל די אונטערנעהמונג און די הויך פון געצאָהלען דירה-געלד. דאַגעגען איז נישט רעאַל די הויך פון דער געפאָדערטער הוספה, ווייל וועלכער יורט וועט זיין אַזאַ טיפּש און קומען אין געריכט דערציילען אַ מעשה, אַז ער האָט געקינדיגט דעם קאָנטראַקט מיטן געשעפטס-לאָקאַטאָר צוליב אַ דוס?!. ס'וועלען דען איהם אויספעהלען אַנדערע אויסריידען צו בעגרינ-דען די קינדיגונג?

ער קאָן דאָך פשוט דערקלערן, אַז ער דאַרף דעם לאָקאַל פאַר זיך, פאַר אַ קינד, אַז ער וויל דאָס הויז איבערבויען. ממילא ווערט אין אַזאַ פאַל נישט ערטיילט קיין אָפּלייג פון דער עקסמיסיע.

קיין גרויסען בעדייט פאַר'ן געשעפטס-לאָקאַ-טאָר האָט אויך נישט די בעשטימונג, אַז ס'ווערט אָפּגעלייגט דער אויספיהר פון אַנ'עקסמיסיע. אויב דער געשעפטס-לאָקאַטאָר האָט אין משך פון די לעצטע דריי יאָהר דורכגעפיהרט אין פערנומענעם לאָקאַל קאָסטבאַרע אינוועסטיציעס און אויך, נאָר אין דעם פאַל, אויף וויפיל די דורכגעפיהרטע אינ-וועסטיציעס האָבען זיך נאָך נישט אַמאָרטיזירט.

דוכט זיך, אַז דער לעצטער בעדינג מאַכט צונישט די גאַנצע הנחה, ווייל דער לאָקאַטאָר וועט קיינמאָל נישט האָבען די מעגליכקייט צו בעווייזען אַז די דורכגעפיהרטע אינוועסטיציעס האָבען זיך איהם נישט אַמאָרטיזירט. איבריגענס האָט דער ווירט אין ערגסטען פאַל די ברירה אומצוקעהרען די קאָס-טען פון די אינוועסטיציעס לויט דעם בעשייטענעם פעסטשטעל פון געריכט און דער לאָקאַטאָר איז מחוב באַלד אויסצוליידיגען דעם לאָקאַל.

פערשטייט זיך, אַז אין די פאַלען, ווען די עקסמיסיע ווערט בעגרינדעט מיט מאַטיוען, פאַר-געזעהענע אין דעקרעט פון לאָקאַטאָרען-שוץ אָדער אין קאָדעקס פון התחייבות'ן קאָן נישט זיין קיין ריד וועגען אָפּלייגען דעם אויספיהר פון דער עקסמיסיע אויפ'ן סמך פון ציטירטען דעקרעט.

אַ געוויסען יושר האָט יאָ די בעשטימונג, אַז אויב אַ לאָקאַטאָר פערנעמט דעם לאָקאַל לענגער, ווי 5 יאָהר, מוז מען איהם קינדיגען דעם קאָנטראַקט

רעדעס פון די צדדים

אויף דעם גרויסען פראצעס געגען געוו. פאליציי־אינספעקטאר נאסעק

אין דריטען טאג פון פראצעס געגען דעם געוו. אינספעקטאר נאסעק איז דער געריכטס־זאל געווען פול מיט פובליקום. מ'האט געזעהען פיל פאליציי־אפיצירען און פארשטעהער פון דער געזעלשאפט.

12 א זייגער האט דער געריכט־פארזיצער געע־פענט די זיצונג און האט ערטיילט דאס ווארט דעם פראקוראר.

די רעדע פון פראקוראר

כדי ווי געהעריג פארצושטעלען דעם דאזיגען אונגעוועהנליכען פראצעס, האט אן דער פראקוראר סקאמפסקי, דארף מען בעלויכטען די בעציהונגען, וועלכע האבען געבונדען דעם אנפיהרער פון א באנדע מיט'ן נאטשעלניק פון אויספארשונגס־אמט און מוז זיך צוקוקען

צו דער סילועטקע פון מאקס בארנשטיין

וועגען מאקס בארנשטיינס טעטיגקייט האט דאס געריכט געהאט די מעגליכקייט צו איבערצייגען זיך בעת די געריכטס פערהאנדלונגען, און פאר זיינע מעשים האט ער בעקומען א געהעריגע שטראף פון 5 יאהר טורמע. בארנשטיין איז אויסגעוואקסען אין „פעראיין פון די שטארקע" וואו ער איז בעגאנגען פערשידענע פערברעכענס און דאן געווארען א העלד ווען ער איז בעפרייט געווארען נאכן דערשיסען באלבערמאנען. די דאזיגע בעפרייאונג האט ער אויסגענוצט און איז געווען דער העלד פון דער אונטערוועלט ער האלט אז ער מעג שוין אלץ טון, טעראריזירט די בעפעלקערונג, מאהנט חובות וועלכע קיינער קאן נישט אויסמאהנען, ערלעדיגט פאמיליען אנגעלעגענהייטען.

פארוואס איז בארנשטיין ארומגעגאנגען דורך עטליכע יאהר אונבעשטראפט

ווי אזוי קומט עס, אז דער גוטער אויספארשונגס־אפאראט איז הילפלאז געגען דעם פערברעכער־אנפיהרער?

די געריכטס - פערהאנדלונגען האבען בעוויזען אז דאס אלץ האט בארנשטיין צו פערדאנקען דעם נאטשעלניק פון אויספארשונגס־אמט, די פריינדשאפט מיטן אינספעקטאר נאסעק האט איהם דערפיהרט צו דיסקאנטירען די דאזיגע בעקאנטשאפט.

מ'דארף זיך אפשטעלען דערויף, אז אזא ערנסטער מענש, אויף א ערנסטען פאסטען איז געווען אין אזא גוטע פריינדשאפט מיטן אנפיהרער פון דער אונטערוועלט.

דער אנגעקלאגטער נאסעק ווערט א אפטער גאסט ביי בארנשטיינען, איז אנוועזענד אויף טייערע אויפנאהמען און ס'דערנעהט דערצו, אז בארנשטיין הויבט אן צו קאלקולירען צי די דאזיגע בעציהונג מיטן נאטשעלניק נאסעק לוינט זיך איהם, צי דער שענדליכער קאנטאקט וועט דעקען די קאסטען פון אויפנאהמען און פרעזענטען?

דער אנגעקלאגטער נאסעק בעוויזט אויסטעליך זיין פעראינטערעסירונג און ווירקט **אז בארנשטיינען זאל נישט געשעהן קיין עולה** און גיט צו פערשטעהן זיינע נידריגערע פונקציאנארען, אז בארנשטיין געפינט זיך אין שוץ פון א בעדייטענדען פראטעקטאר.

דאס האבען בעוויזען אויף די געריכטס פערהאנדלונגען די עדות יאכימיאק און קאלארזשעיסקי און האבען ערקלערט, אז זיי האבען אפגעשלעפט מיטן פיהרען אנ'אויספארשונג געגען בארנשטיינען, כדי נישט צו דערצערנען דעם נאטשעלניק נאסעק.

עס ווירקט דער בעשולדיגטער נאסעק, אז בארנשטיינען זאל מען עפענען די טירען צום אויספארשונגסאמט, וואו ער האט זיך געטראפען מיט זיין פריינד, אויסער די אמטס־שעה'ן, אנטנעהמענדיג פערשידענע פעקלעך, בארנשטיין איז דארט געזעסען ביז שפעט ביינאכט.

דאס אלץ דעקט מיט זיין פערזאן דער פאראינספעקטאר נאסעק.

ווען די פאכטערס פון גוט וויטקאוויץ האבען זיך נישט געקענט קיין עצה געבען, ווען די פאליציי ווערט הילפלאז **שיקט דער אנגעקלאגטער נאסעק זיין פערטרויאונגס־מענש בארנשטיינען**, אז ער זאל איהם פערטרעטען און מאכען ארדנונג. ס'אינטערעסירט איהם די פראגע פון בארנשטיינס פערמאכטער ביורא און אינטערוועגירט אז דאס ביורא זאל געעפענט ווערען, אינטערוועגירט צו פערלענגערען די האנדעלס־שעה'ן אין דער צוקערניע אויף פעטריקאווער 48 און ווען דאס העלפט נישט, פיהרט ער אדורך רעוויזיעס אין קאנקורענץ - לאקאלען כלומרשט זוכענדיג פערברעכער.

ווען מיר ווילען דאס אלץ נעהמען אין בעטראכט ווערט די שטראפלאזיגקייט פון בארנשטיינען פערשטענדליך, טאכמעהר דערפאר וואס די בע'עוולה'טע איז מורא פאר טעראר און נקמה פון דעם פערברעכער, וועלכער האט אלס פראטעקטאר דעם אינספ. נאסעק — גיבען נישט אפ קיין אנקלאגען.

צי האט בארנשטיין דערפאר געגנאסען פון נאסעקס לאסקעס ווייל ער איז געווען א קאנפידענט? פרעגט דער פראקוראר, ווער ס'אריענטירט זיך נאר אין דער טעכניק פון קאנפידענטען - דינסט וועט נישט אנערקענען די ארגומענטען פון נאסעקן. דער וועט וויסען אז מען געהט נישט אהיים צו קיין קאנפידענט, מען בעוויזט זיך נישט מיט איהם עפענטליך. מ'געהט נישט צו איהם אויף סעודות. ס'זענען דאך אפילו נישט פארהאן די ענינים וועלכע בארנשטיין האט אלס קאנפידענט געבראכט. בארנשטיין פיהלט זיך אזוי היימיש אין אויספארשונגס אמט אז דער קאמענדאנט ניערזשעלסקי טרעפט איהם אויסגעלעגט אויף א שטוהל נעבען דעם שרייב־טיש פון סעקרעטאר זשוראווסקי, די אויספארשונגס־אפטיילונג האט געטון אלץ, כדי אפצושטעלען די פערברעכערישע טעטיגקייט פון בארנשטיינען, אלץ ווערט אבער בעשווערט דורך דעם אינספעקטאר נאסעק. ער ווירקט אויף די בע'עוולה'טע פערזאנען, אז זיי זאלען נישט אנקלאגען בארנשטיינען און פערטושט אזעלכע ענינים ווי פון די קאשובס.

די היילינע פליכט פון דער פאליציי איז, זאגט דער פראקוראר, צו פערפאלגען פערברעכער און ווער עס בעגעהט שטראפבארע מעשים מוז זיך געפינען אויף דער בעשולדיגונגס־באנק. דער אינספעקטאר נאסעק האט אבער אלץ געטון, אז די שולדיגע זאלען זיך נישט געפינען אויף דער בעשולדיגונגס־באנק און אז בארנשטיינען זאל קיין שום עוולה נישט געשעהן.

צוליב וואס האט דער אינספעקטאר נאסעק דאס אלץ געטון? דער ענין איז א פשוט'ער. די אויפנאהמען, אין וועלכע ס'האט אנטייל גענומען נאסעק, די מיטאגען, פעקלעך, פוטערס, הענדשקעס, — דאס אלץ האט ענטשידען וועגען זיין קאנטאקט מיטן „בלינדען מאקס". די פערלאנגען פון אנגעקלאגטען זענען גרויס, ווייל בארנשטיין האט זיך חאטש בעקלאגט אז זיין בעקאנטשאפט מיט נאסעקן קאסט איהם זעהר טייער, אויב ער האט געקויפט א ביליגע זאך האט ער זיך געבייזערט, צו דעם אלעם האט מען נאך געפינען א וועקסעל פון נאסעקן בעת דער רעוויזיע ביי בארנשטיינען. אלזא דער נאטשעלניק פון אויספארשונגס אמט דיסקאנטירט זיין גוטען נאמען ביי אנ'אנפיהרער פון „דין טוירעס".

די גאנצע בעציהונג, זאגט דער פראקוראר, האט זיך געשטיצט אויף מאטעריעלע נוצענס, פון וועלכע נאסעק האט גענאסען וועלכער איז געווארען אזוי אפהענגיג, **אז ער האט אינטערוועגירט אין שמוציגע זאכען** און מאכט בעמיהונגען צו פערטושען די מעשים פון בארנשטיינען.

און נאסעק ווערט בייז, און קודם כל אויף דעם קאמיסאר ווייער, וועלכער בעמיהט זיך צו ליקווידירען די שענדליכע טעטיגקייט פון „בלינדען מאקס". לפנים לעבט דער אנגעקלאגטער גוט מיטן קאמיסאר ווייער, אבער הינטען ארום בעמיהט ער זיך איהם צו בעזייטיגען, קלאגט זיך אויף איהם און ווען ס'גיט זיך איהם נישט איין אויף דעם ווענ זיין פלאן צו רעאליזירען דערגעהט ער אזוי ווייט, אז

מ'אינספירירט אנאנימען און גיט איבער בארנשטיינ'ען דעם אינהאלט פון געהיימע קאנפערענצען!

דאס אלץ ערלויבט מיר פארצולעגען און בעטען דאס געריכט שטרענג צו בעשטראפען נאסעקן. זאל דער אנגעקלאגטער נאסעק זיך נישט בעמיהען ארויסצוּווייזען פאר'ן געריכט זיין אונבעפלעקטע ארבייט אין אויספארשונגס דינסט, זאל ער זיך נישט בעמיהען צו בעליידיגען די אידעלע רייהען צו וועלכע ער האט זיך אריינגעקומען אין דער צייט פון די קאמפען פאר דער פוילישער אונאפהענגיגקייט. דער אנגעקלאגטער נאסעק האט בעפלעקט דעם גוטען נאמען האט בעפלעקט דעם אפיצירען מונדיר און דעריבער פערלאנג איך ביי איהם אפצונעהמען די עפענטליכע און בירגערליכע עהרען־רעכט.

די רעדע פון פראקוראר האט געדויערט איבער א שעה צייט.

די רעדע פון פערטיידיגער גאיעווסקי

דער ערשטער פערטיידיגער אדוו. גאיעווסקי ווייזט אן אויף דער אונבעפלעקטער פערגאנגענהייט פון אנגעקלאגטען און אויף זיין אפפערוויליגער ארבייט אין דינסט. ער צושלאגט ווייטער די ערטער פון בעשולדיגונגס אקט, אין וועלכע עס רעדט זיך וועגען דעם, אז נאסעק האט אינספירירט דעם אנאנים געגען קאמיסאר ווייער.

דער אינספעקטאר נאסעק, זאגט דער פערטיידיגער, האט געהאט א הויכען אמט אין לאדז און האט זיך דא פערדינט געמאכט. ער האט פערלאזען לאדז אויף זיין אייגענעם פערלאנג און ביים פערלאזען די שטאט האט איהם די וואיעוואדישע פאליציי־קאמענדא אויסגעדריקט אנערקענונג. ס'איז נישט בעוויזען געווארען, אז אינספעקטאר נאסעק האט אינספירירט דעם אנאנים און דעריבער בעט אדוו. גאיעווסקי צו בעפרייען זיין אנגעקלאגטען.

רעדע פון אדוו. אשענברענער

מיט שרעק נעם איך אונטער די פערטיידיגונג פון אזא טרויעריגען פראצעס, הויבט אן אדוו. אשענברענער. די פערטיידיגונג פון א פראצעס, וועלכער האט געשאפען א שווערע אטמאספערע נאך דער רעדע פון פראקוראר.

אויפן פראצעס פון בארנשטיינען האט דער אינספעקטאר נאסעק זיך נישט געקאנט ענטגעגענשטעלען און נישט פערטיידיגען געגען די אלע אנפאלען. ערשט נאך בארנשטיינ'ס פראצעס, האט דער אינספעקטאר נאסעק זיך דערוואוסט וועגען די פראוואקאטארען, וועלכע זענען איהם געמאכט געווארען בעת בארנשטיינ'ס פראצעס. דער אינספעקטאר נאסעק, זאגט דער אדוואקאט, האט געהאט די בעסטע רעקאמענדאציעס אין דער וואיעוואדישער קאמענדע, הויפט־קאמענדע און אין מיניסטעריום. נאר 2 אפיצירען און דאס אין קלענערע ראנגעס האבען וועגען איהם ארויסגעגעבען א שלעכטע מיינונג און ווייל זיי האבען געהערט וועגען איהם **וואזשנעס, וועלכע האבען קאנטראלירט זיין פריוואט לעבען,** מיט וועמען ער האט געגעסען, וועמען ער האט אויפגענומען א. א. וו. אויב מ'זאל נעמען ערנסט דאס אלץ. וואס מיר האבען געהערט בעת די געריכטס - פערהאנדלונגען האב איך מורא צי דאס געריכט וועט קאנען ארויסטראגען אנ'אורטייל וועגען דער שולד אדער אונשולד פון דעם אנגעקלאגטען.

מ'שטעלט פאר בארנשטיינ'ען אלס אנפיהרער פון א באנדע טעראריסטען. אויפ'ן היינטיגען פראצעס איז אבער נישט פעסטגעשטעלט געווארען, אז ער האט אימיצען טעראריזירט, איך וויים נישט צי בארנשטיין האט געהאט צו טון מיט דער אונטערוועלט, מעגליך, אז ער האט געפיהרט שידס־געריכטען צווישען די צדדים, בארנשטיין איז ביז'ן 16 מאי 1935 נישט געווען בעשטראפט. **ער האט געקענט זיין א נישט־עטישע פערזאן, אבער נישט קיין פערברעכער** און דעריבער האט דער אינספעקטאר געקאנט מיט איהם פיהרען געשפרעכען, זיין אין קאנטאקט, אויסנוצען זיינע אינפארמאציעס, צי איז דאס א פערברעכען?

דער אדוואקאט ווייזט אן אז דער פראצעס געגען אינספעקטאר נאסעק איז אויסגעוואקסען אין דער נישט געזונדער אטמאספערע, וועלכע האט געהערשט אין דער אויספארשונגס - אפטיילונג. דער אינספעקטאר נאסעק ווערט בעשפריצט מיט בלאטע און מען וויל, אז די בלאטע זאל זיך אין איהם אנקלעבען.

די געריכטס - פערהאנדלונגען האבען נישט צוגעשטעלט קיין שום בעווייזען וועגען אינספעקטאר נאסעק'ס שולד. ער האט זיין לעבען אזוי איינגעשטעלט, אז עס זאל זיין אין הסכם מיט זיינע דינסט פליכטען, ער איז געווען אין קאנטאקט מיט בארנשטיינען, ווייל דאס פערלאנגט זיין דינסט. דורך בארנשטיינען האט ער ענטדעקט נישט איין פערברעכען, דער אדוואקאט בעט צו בעפרייען דעם אנגעקלאגטען.

נאך דער רעדע פון אדוו. ד"ר אשענברענער האט דאס געריכט אפגעשלאגט די זיצונג ביז היינט 9 א זייגער אינדערפריה, ווארשיינליך וועט דער פראקוראר האלטען א קורצע רעפליק, דאן וועט דער בעשולדיגטער ערקלערען דאס לעצטע ווארט און ס'וועט ווארשיינליך ארויסגעטראגען ווערען דער אורטייל.

אנ'ערקלערונג פון אלעקסי זשעוווסקי

(בריף אין רעדאקציע)

חשובער ה' רעדאקטאר.

אין די פרעסע־בעריכטען וועגען פראצעס געגען אינספעקטאר נאסעק איז אין גאנג פון געריכט־פערהאנדלונגען פון איינעם פון די עדות ארויסגעזאגט געווארען פאלגענדער זאץ.

„ס'איז א סברה, אז צווישען אנדערע איז געוועזען ביי מאקס בארענשטיין כטאראסטע זשעווסקי".

אין נאמען פון אמת בעט איך אייך, ה' רעדאקטאר, פערעפענטליכען פאלגענדע ערקלערונג:

1.) נישט אמת איז, אז איך זאל ווען עס איז געוועזען זיין ביי מאקס בארענשטיין.

2) אמת איז, אז אלס סטאראסטע פון פאוויאט האב איך זיך גאנץ אפט אייגעטראפען אויך אין פערשידענע ערטער פון פאוויאט אויף טעראר־אקטען געגען דער יודישער בעפעלקערונג, ביים איינמאהנען דורך פערשידענע פערדעכטיגע פערזענליכקייטען וועקסלען א. ד. גל. קיינער פון די, וועלכע האבען זיך מיר דערויף בעקלאגט האט נישט געוואלט קיינמאל אנגעבען זיין נאמען, נישט אונטערשרייבען קיין אנקלאגע געגען די שולדיגע — מורא האבענדיג פאר'ן לעבען.

3) צוליב דעם אויבענדערמאנטען האב איך מיך שוין אין יאהר 1931 געווענדעט מיט דער עפילוביניע פון דאמאלסדיגען וויצע וואיעוואדע לעוויצקי, צום פרעזעס פון דער יודישער גמינע אין לאדז, דעפוטאט מינצבערג מיט א בקשה אויפצוקלערען די יודישע בעפעלקערונג, כדי זי זאל מיטהעלפען דער אדמיניסטראטיווער מאכט בעקעמפען די דאזיגע ערשיינונג. כ'האב אונטערשטראכען, אז די מורא פון דער יודישער בעפעלקערונג העלפט מיט די דאזיגע פערדעכטיגע און טעראריזירענדיגע עלעמענטען אונבעשטראפט צו פערשפרייטען איהר טעטיגקייט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג און פאראליזירט גלייכצייטיג די פעראָרדנונגען פון דער מאכט.

אין יאהר 1931 האב איך. וואגמאן פון נאש פשעגלאנד" און רעד. בארוכין, בעזוכט די פאוויאטאווע סטאראסטווא. האב איך זיי געבעטען וועגען אנ'ענערגישער און ווירקענדיגער פרעסע־אקציע כדי אקעגענצושטעלען זיך דער טעטיגקייט פון די אונבעשטראפטע פערברעכערישע עלעמענטען.

פון דעם אלעם איז צו זעהן, אז שוין א פאר יאהר פאר דעם פראצעס געגען מאקס בארענשטיין האב איך געפיהרט אויפ'ן געביט פון מיר פערטרויטען פאוויאט א קאמף געגען די טעראריזירענדיגע. אבער אלס געזעלשאפטליכער טוער האב איך מיך געווענדעט צו אנ'אפיציעלע פארשטעהער פון דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז, ווי אויך צו דער פרעסע וועגען מיטארבייט אין דעם דאזיגען ענין.

מיט אויסדרוק פון אכטונג

אלעקסי זשעוווסקי

לאדז, ד. 14 אקטאבער 1936.

פראדוצענטען און סוחרים וועלען נישט קענען פראדוצירען

און פערקויפען הינטער די קאלקולאציע־פרייזען

(אג) לעצטענס ווערט אין לאדז דיסקוטירט א זעהר אינטערעסאנטער און וויכטיגער פראיעקט פון קאמף מיט דער נישט לאיאלער קאנקורענץ אין דער אינדוסטריע און אין טעקסטיל האנדעל דורך איינפיהרען א געזעצליכען פערבאט און אנווענדען שטראף סאנקציעס פאר פערקויפען און פראדוצירען טעקסטיל - ארטיקלען אונטער די אייגענע קאלקולאציע קאסטען.

די מאטיוון פון פראיעקט זענען פאלגענדע: עס פאסירט זעהר אפט א ן פערשידענע צווייגען פון דער טעקסטיל אינדוסטריע אז טראץ וואס די פראדוקציע קאסטען זענען אויסקאלקולירט געווארען אויף געוויסע ארטיקלען ביז צום מאקסימום, פראדוצירען און פערקויפען בעזונדערע פראדוצענטען, אדער האנדלען די דאזיגע ארטיקלען אונטער די אביעקטיוו מינימאלע אייגענע קאסטען. דאס פיהרט ארויין א כאאס אויפן מארק און פערשאפט די אנדערע פראדוצענטען און סוחרים גרויסע היזקות. די פראקטיק האט בעוויזען, אז בכלל איז פראדוצירען און פערקויפען ארטיקלען אונטער די אייגענע פראדוקציע־קאסטען פערבונדען מיט גרויסע אונערליכע שריט פון די פראדוצענטען און סוחרים. אזוי למשל איז אין די לעצטע טעג פעסטגעשטעלט געווארען, אז א סך סוחרים וואס האבען זיך געגרייט צום באנקראט, האבען שוין אין די לעצטע טעג פארן באנקראט איינגעקויפט גרעסערע פארטיעס סחורות אויף קרעדיט און זיי שפעטער פערקויפט פאר מזומן צו בעדייטענד נידריגערע פרייזען, ווי עס איז דער דורכשניטס־פרייז, פון די דאזיגע ארטיקלען אויפן מארק.

דער פראיעקט פון קאמף מיט דער נישט לאיאלער קאנקורענץ [illegible] אין דער ריכטונג צו שאפען א געהעריגע אדמיניסטראטיווע אינסטאנץ וואס זאל האבען די קאנטראלע איבער די פרייזען און וואס זאל איינגרייפען אין פאל פון פראדוצירען און פערקויפען סחורות נידריגער ווי די קאלקולאציע פרייזען. די דאזיגע אינסטאנץ וואלט זיך אין דער ערשטער רייה פערנומען מיט פעסטשטעלען דורך ספעציאליסטען א דורכשניטליכע קאלקולאציע אין די בעזונדערע פראדוקציעס, שווענקונגען און האנדעלס צווייגען. אין דער פראקטיק וואלט די אינסטאנץ אינטערוועגירט נאר לויט א פארשלאג פון די געליטענע.

PRAKTYCZNY i elegancki

Kapelusz

nabędzie pan tylko w firmie

B. KLAJNBAUM

Piotrkowska 88

„ 31

Dr. med.

J. Schlosser

כירורג

ul. CEGIELNIANA 30, tel. 122-16.

צוריקגעקעהרט

נעמט אן פון 7-4 אוונט.

טעאטער פילהארמאניע נארוטאוויטשא 20.

לעצטע פאפולערע פאלקס־פארשטעלונגען

פרייזן פון 54 גר. ביז 1.50

טעאטער פילהארמאניע נארוטאוויטשא 20

היינט 15 9 אוונט | פרייטאג 16 9 אוונט | שבת 17 9 אוונט | זונטאג 18 9 אוונט

ווילנער אפערעטן־טרופע

נחמה, קאדיש, חאש מיט'ן אנטייל פון שלמה קוטנער

לעצטע 5 מאל
צוליב'ן גרויסן ערפאלג

פרייזן: פארטער פון 1 ביז 10 רייה — 1.50
" 11 " 20 " — 1.09
לאושעס — — — — 1.09

באלקאן — 70 גר.
גאלעריע — 54 "

גרעסטער ערפאלג
אין היינטיגן סעזאן

„אמעריקאנער ליטוואק“

אין 2 אקטן מיט צפילאג פון לעש ■ מוזיק: אלשאנעצקי ■ רעזשי: קאדיש.

שבת 4 נאכמיטאג | זונטאג 4 נאכמיטאג

נאר 2 מאל!

דער בעוואוסטער שלאגער

„אייביגע מאמע“

לעבענס־פיעסע אין 3 אקטן מיט 1 בילד פון י. קאלמאנאוויטש

גרויסער ארקעסטער. ■ אייגענע דעקאראציעס און קאסטיומען. ■ אנסאמבל: אידינא, בלאט אברהם, גראדנער אברהם, חאש יוסף, טאפעל עדיא, ליפאווסקא אסתר, נחמה, נייווירט יוסף, פעטערסאן, קאדיש, קוטנער שלמה, ראבין מנחם, רייכער עטקע

דירעגענט: דוד בייגעלמאן. בילעטן צו בעקומען אין „פילהארמאניע“־קאסע. אנפיהרונג: ב. אסס.

שבת 4 נאכמיטאג | זונטאג 4 נאכמיטאג | יעדען טאג איבערפולט

אלע סומען אין „פילהארמאניע“

יאהרגאנג 1916

היינט דאנערשטאג, ד. 15 אקטאבער דארפען זיך שטעלען די יאהר־גענג פון 1916, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3־טען פאליציי־קאמיסאריאט מיט די אותיות:

H. Ch. I

און פון 8־טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

S. Sz. T. U

מארגען פרייטאג, ד. 16 אקטאבער דארפען זיך שטעלען די יאהרגענג פון 1916, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3 קאמיסאריאט מיט די אותיות:

I. R

און פון 8־טען קאמיסאריאט

W, Z Ż Ź

צוגאב־פאבאר־קאמיסיע

היינט, ד. 15־טען הויבט אן אמטירען די פאבאר־קאמיסיע אין לאקאל (פיעטריקאווער 165). מעלדען דארפען זיך די פאבאראווצעס פון יאהר־גאנג 1915 און עלטערע, וואס האבען נאך נישט ערלעדיגט זייער מיליטער־אנגעלעגענהייט, וואס וואוינען פון 2, 3, 5, 8, 9, 11 פאליציי־קאמיסאריאטן.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט · דיזשורען

(א) היינט פיינאכט דיזשורירען:

קאהאנע (ל־מאנאווסקיעגא 80), ס. טראוקאווסקי (בזשעזשינער 56); קאפראווסקי (נאוואמיעסקא 15); ראזענבלום (שרודמיעסקא 21); בארטאשעווסקי (פיעטריקאווער 95); טשינסקי (ראקאטשינסקי 53); סקווארטשינסקי (קאנטנא 54); שיניעצקא זשגאזשסקא 59).

קאנפערענצן ביי'ם ארבייטס־אינספעקטאר

פעראָרדנונג פון ארבייטס־מיניסטעריום

(א) דער ארבייטס־אינספעקטאר, האט בעקומען צוגעשיקט א פעראָרדנונג פון ארבייטס־מיניסטעריום צו רופען אפטע קאנפערענצן מיט פער־טרעטער פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען, די קאנפערענצען מוזען גערופען ווערען מינדעסטען איינמאל אין א קווארטאל, דאס וועט געטון ווערען כדי צו שטעהען אין א שטענדיגען קאנטאקט מיט די ארבייטער־פעראיינע.

קייז ארץ־ישראל

גרופענווייז און אינדיווידועל.
ביליגע פרייזען. גוטע בעדינגונגען.
פינקטליכע בעהאנדלונג.

14־טעגיגער אויספלוג קייז וויען 135 זל.
אבפאהר יעדען טאג.

אויסלענדישע הנחה־און קורציע־פעסער.
פארשטעהערשאפט פון „אינטוריסט“
אויספלוגען און רייזעס קיין רוסלאנד.
ברענגען קרובים פון רוסלאנד קיין פוילען
אינפארמאציעס ערטיילט

דאס יודישע רייזע־ביורא

Union Lloyd

Piotrkowska 42, tel. 107-87.

פארשטעהערשאפט פון „אינטוריסט“
נעמט אן דאס איבערשיקען
פעקלעך קיין ז. ס. ר. ר.

פערקלענערט דעם ספעציעלען שטייער

פאר די שטאטישע בעאמטע

(א) דער שטאט־פרעזידענט גאדלעווסקי האט אויפגענומען א דעלעגאציע פון די שטאטישע בע־אמטע, דער פרעזידענט האט ערקלערט, אז דער אינערן־מיניסטער האט שוין ארויסגעגעבען א פער־ארדנונג וועגען פערקלענערען דעם ספעציעלען שטייער פאר די בעאמטע, פאר די בעאמטע וואס פער־דינען ביז 220 זל. א חודש, איז דער שטייער פער־קלענערט געווארען ביז 5 פראצ. און די וואס פער־דינען פון 220 ביז 300 זל. א חודש ביז 3 פראצ.

די פעראָרדנונג געהט איין אין קראפט פון 1־טען ד. ח.

ווי ס'איז צו זעהען האט די אקציע פון די שטאטישע בעאמטע געהאט ערפאלג.

געשלאסען א נייעם קאלעק־טיווען אפמאך

אין דער טריקאטאזש לוין־אינדוסטריע

(א) ביי'ם ארבייטס־אינספעקטאר איז נעכטען פארגעקומען א קאנפערענץ וועגען בענייען דעם קאלעקטיווען אפמאך אין דער טריקאטאזש לוין־אינדוסטריע.

נאך א לענגערע אונטערהאנדלונגען, האבען די ארבייטס־געבער אונטערגעשריבען א קאלעקטי־ווען אפמאך אויף די זעלבע בעדינגונגען ווי דער פריהעריגער, דער אפמאך איז געשלאסען געווא־רען ביז'ן 31,טען יוני 1937.

נארמירען די ארבייט אין דער טיכער־אינדוסטריע

קאנפערענץ ביי'ם ארב. אינספעקטאר

(א) נעכטען איז ביי'ם ארבייטס־אינספעק־טאר פארגעקומען א קאנפערענץ וועגען נארמירען די ארבייט אין די לוינען אין דער טיכער־אינ־דוסטריע.

די קאנפערענץ איז אפגעלעגט געווארען ביז'ן 22־טען ד. ח.

פראטעסט־שטרייק

אין די זגערזשער לוין־וועבערייען

(א) אין זגערזש, האט אין די לוין־וועבערייען וואס ארבייטען פאר דער פירמע י. מינץ און שותף אין זגערזש, אויסגעבראכען א פראטעסט־שטרייק, דער שטרייק האט אויסגעבראכען דערפאר, ווייל די פירמע האט מיטגעטיילט די ארבייטער, אז זי פערקלענערט די לוינען.

אין שייכות דערמיט, זענען אפגעשטעלט גע־ווארען אלע לוין־וועבערייען און כאלופניקעס.

Dr. Zalcwasser

כירורג

CEGIELNIANA 19, tel. 125-27

נעמט אן פון 1—2 מיטאג און פון 4—6 אוונט

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 93־201

ספעציאליסט

פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג

סעקסועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליזע

נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אוונט.

זונטאג און תגאות פון 9—12.

היינטיגע בעראטונג מיט לייב יפה און גראס־צימערמאן

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט קומט היינט צופאהרען קיין לאדז, אלס פערטרעטער פון דער צענטראלע פון „מפעל־הבצרון“ אין ארץ־ישראל, ה' לייב יפה.

מיט דער בעטייליגונג פון דעם חשוב'ן שלוח, ווי אויך פון ה' רעד. גראס צימערמאן, וועלכער ווייל שוין זייט א געוויסער צייט אין אונזער שטאט איז די ענינים פון „מפעל־הבצרון,“ קומען פאר היינט אין אווענד צוויי גרויסע בערא־טונגען, איינע פון פארשטעהער פון יונענד־ארגא־ניזאציעס און די צווייטע — פון ציוניסטישע עסקנים ה' יפה פערלאזט לאדז פרייטאג אין דער פריה.

קוראטאר אמבראזשעוויטש פערלאזט לאדז

(א) נאך א פיר־טאגיגען בעזוך, האט נעכטען דער שול־קוראטאר פון ווארשאווער קרייז אמ־בראזשעוויטש פערלאזט לאדז, און צוריקגעפאהרען קיין ווארשע.

קאמיטעט פאר ווינטער־הילף פאר די ארימסטע

ווידער ביי דער ארבייט

דער קאמיטעט פאר ווינטער הילף פאר די ארימסטע אין לאדז האט ווידער אנגעהויבען זיין ארבייט. נעכטען איז אין קאנפערענץ־זאל, אין לא־קאל פון דער שטאט־פערוואלטונג, פארגעקומען א זיצונג פון קאמיטעט, וואו עס איז בעהאנדעלט געווארען דער פלאן פון ארבייט פונ'ם קאמיטעט.

רעוויזיעס אין די מילך־געוועלבער

(א) אין משך פון די לעצטע צוויי וואכען, האט א סאניטאר קאמיסיע אדורכגעפיהרט קאנטראלעס אויף מילך. דא וואו ס'איז געפונען געווארען מילך אין אפענע קאנען, איז די מילך קאנפיסקירט געווארען. פון דער אנאליזע האט זיך ארויסגע־שטעלט, אז די מילך איז געמישט און איז שעדליך פאר'ן געזונד.

KINO TEATR

MIRAŻ

II. LISTOPADA 16

היינט און פאלג. טעג!

דער וועלטבעריהמטער טענאר

Józef SCHMIDT

אין פילם א. נ.

דער גליקליכסטער

טאג פון מיין לעבען

קליינער פעליעטאן

א בלינדע זאך

— איז פריהער ווייניג געווען עשר מכות, איז איצט צוגעקומען דער „שלעפע מאקעס“!

א וועלט געווארען — זאגט שמיל־שמעלקי — קנאפ האט מען צו טון מיט דייטשלאנד, מיט שפאניען, מיט ענגלאנד, מיט פראנקרייך, טא נא־דיר, אט האסטו א ניי אנשיקעניש!

לאזט זיך גאר אויס, אז דער דאזיגער „שלעפע מאקעס“ איז נישט געווען א גלאט אבי־ווער, נאר א גאנצער קניאקער, א גאנצער אויפטוער, א פייערדיגער יונג פאר גאט און פאר לייט, אדער, להבדיל, פאר דין־תורה'ס און נאטעקלעך...

בנאמנות, עס גייט שוין אן א גוטע בראכינג פון דער מעשה, וואו אומעטום האט אט אט דער מאקעס אריינגעשטעקט זיין נאסעק.

ער איז ווייזט אויס, געווען דער ריכטיגער מושל בגדאנדע און מלך בק לאק...

א הכל יכול געווען, און עס איז גאר נישט געווען פאר איהם קיין שווערע זאכע — אלץ האט ער אויסגעפיהרט!

שיין צו זאגען, אז ער איז דאך געווען א רודף שלומניק, און טאמער האט מען איהם דער־פאר נישט בעצאהלט, איז — א זעץ אין פיסק און א קויל אין בויך...

אבי שלום!

בנאמנות — זאגט שמיל שמעלקי — ער איז דאך געווען נישט ערגער, ווי דער איטאליע־נישער „שלעפער מאקעס“ אדער דער דייטשער...

טא פאר וואס, פרעגט זיך, קומט יענע צו פראווען ווייטער די גנב'סקע „דין־תורות“, און אונזער היימישען צו זיצען אין דער קאזע?

ס'איז אנאומגליק א יוד געבוירען צו ווע־רען! ווען אזא אייגענער איז למשל אן ענגלענדער — ווערט ער אנ'אמתער מאזלי, און איז נישט אזא שלים־מאזלי ווי ער איז!

שמילשמעלקי

דאס נייע בוך

זי שפילט ווייטער

פיעסע אין 3 אקטן, 4 בילדער

— פון —

ח. י. בזשוסטאווסקי

צו בעקומען אין דער אדמיניסטר. פון „נייעם פאלקסבלאט“, פיעטריקאווער 21.

א גנבה אין דער שטרימפ־פאבריק פון דער פירמע סאלאמאנאוויטש

אין דער שטרימפ־פאבריק פון ס. סאלאמא־נאוויטש (גדאנסקא 57) האבען זיך איינגעכאפט גנבים און ארויסגעגנבעט א גרויסע צאהל נישט אויסגעפערטיגטע דאמען־שטרימף.

ווי עס האט זיך איינגעגעבען פעסטצושטעלען, האבען די גנבים זיך אריינבעקומען אין דעם לאגער דורך דעם שכנות'דיגען הויף פון לעגיאנאוו גאס דורכ'ן דאך. פון די שפורען וועלכע די גנבים האבען איבערגעלאזט איז צו זעהען, אז מען האט דא צו טון מיט גנבים פאך־לייט. די אויספארשונג פיהרט די ערשטע בריגאדע פון דער אויספארשונגס־אפטיילונג.

פּאליטישער פּראצעס

(א) אויף דער בעשולדיגונגס-באנק איז קריינז-געריכט, איז געזעסן געזעסן דער 20 יאהריגער איבערהויפּטגענבוים פאר קאמוניסטישער טעטיגקייט. ער איז אנגעקלאגט געווארן, אז דעם 23-טען יולי ד. י. האט ער בעת דער פּראטעסט-דעמאנסטראציע פון דער ים-ליגע געגען דער מעשה דאנציג, געמאכט אנטי מלוכה'שע אויסרופן.

דאס געריכט האט רעגענבוים'ען פארמשפּט אויף 4 יאהר תּפיסה.

אקציע פאר „כּפר המכּבי"

אין שייכות מיט דער פּראקלאמירטער אקציע פאר „כּפר המכּבי" קומט פרייטאג דעם 16-טען ד. ח. קיין לאדז דער רעפערענט פאר כּפר-המכּבי ביי דער עקזעקוטיווע אין ארץ ישראל ה' צוצקא.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן בעזוך פון ה' צוצקא ווערט פרייטאג אין אוונט פארקומען אין לאקאל פון „מכּבי" א פייערליכע אקאדעמיע מיט'ן אנטייל פון חשוב'ן גאסט ה' צוצקא, ראמם דר. עלענבערג און פארשטעהער פון די היגע יודישע ספּארט קלובען.

די אקאדעמיע איז געווידמעט די אקציע פון כּפר המכּבי אין אינזער שטאדט.

אן'ארבייטערין איז פלאמען

פארפאלן אין אייזערט'ס פאבריק

(א) אין קארל אייזערט'ס פאבריק (זשווירקא נומער 19) איז געשעהן א צופאל מיט דער ארבייטערין וולאדיסלאווא לוקאמסקא. צוליב אומפארזיכטיגקייט, האבען זיך ביי איהר אנגעצינדען די קליידער. די ארבייטער האבען דאס פייער איינגעלאשען, דאך האט זי בעקומען שווערע בראנד-וואונדען אויפ'ן גאנצען קערפּער. אין ערנסטען צושטאנד איז זי אפּגעפיהרט געווארען אין שפּיטאל.

דריי יוגענדליכע פון לאדז ערגעץ פארפאלען געווארען

דער אויספארשונגס-אמט אין לאדז זוכט דריי פערזאנען וועלכע זענען פארשוואונדען געווארען פון לאדז. דאס זענען: די 17 יעהריגע מאריא אדאמעק, פיאסעטשנע 21. דעם 16. פ. ח. איז זי ארויס פון דער היים און נישט צוריקגעקומען.

דער 15-יעהריגער קאזימיערז גינטער (לאנטשנע 7) וועלכער איז דעם 13. אויגוסט ארויס פון דער היים, און די דריטע איז די 17-יעהריגע זאפיא פרישלא (קילינסקיעגא 3).

געוואלט ארייננשפּרינגען אין צוג

פארלוירען א האנד און א פוס

(א) אונטער זד. וואלא, האט דער 20-יאהריגער פראנטשישעק שמעלא, געוואלט זיך ארייננכאפּען אין דעם פאהרענדיגען צוג. ער איז אבער ארונטערגעפאלען אונטער די רעדער, וועלכע האבען איהם אפּגעשניטען א פיס און א האנד, אין א גוססדיגען צושטאנד איז ער אפּגעפיהרט געווארען קיין זד. וואלא.

צוויי גרויסע דארף-שרפות

(א) אין דארף גאדקי, האט אויסגעבראכען א גרויסע שרפה, 12 הייזער, שפּייכלערס און מאשינען זענען אוועק מיט'ן רויך. דער שאדען ווערט געשאצט אויף 18 טויזענד זלאטעס.

א צווייטע שרפה, האט אויסגעבראכען אין דארף קראשקאוויצע. צוויי גרויסע ווירטשאפטען זענען פארברענט געווארען. דער שאדען ווערט געשאצט אויף 7200 זל.

פארפאלען

(א) אויף מארישינסקא 65, האט זיך פארסמט די 25 יאהריגע דינסט זאפיא גאוואמיעסקא. די סיבה איז, וואס זי איז מעוברת און האט נישט קיין דאך איבער'ן קאפּ. די פּאגאטאוויע האט זי אפּגעפיהרט אין שטאטישען זאמעלפּונקט.

* * *

פון דער הויז-טרעפּ (ניסקא 8), איז דער 15-יעהריגער שילער לאנצוק אראפּגעפאלען פון עטליכע מעטער הויך און בעקומען וואונדען אויפ'ן גאנצען קערפּער.

א נייע עפּענטליכע ארגאניזאציע אין לאדז

אין לאדז, ווי אויפ'ן געביט פון גאנץ פּוילען איז טעטיג אן'ארגאניזאציע פון מיליטערישער פארבערייטונג און פיזישער ערציהונג פון דער שול-יוגענד.

לעצטענס האט די ארגאניזאציע ארומגענומען אויך די אוועגד-שולען און די שולען פון דערגענצונגס-בילדונג.

כּדי מאטעריעל און מאראליש אונטערצושטיצען, ווי אויך צו פּראפּאגאנדירען די אויפגאבען פון דער דאזיגער ארגאניזאציע, האט זיך אין לאדז, מיט דער ערלויבניש פון דער מאכט, געבילדעט א געזעלשאפט פריינד פון די שול-אפּטיילונגען פאר פיזישער ערציהונג אין די אוועגד-שולען אין לאדז".

מיטגלידער-גרינדער צאהלען איין 150 זל. מיט אמאל, לעבענסלענגליכע מיטגלידער צאהלען איין 100 זל. אויף איינמאל.

אונטערשטיצענדע מיטגלידער 50 זל.

געוועהנליכע מיטגלידער צאהלען מיטגלידס-ביטראג 40 גר. א חודש.

פון ל. א. פּ. פּ.

היינט 12 פארמ. קומט פאר די פייערליכע ערעפענונג פון א נייער ל. א. פּ. פּ. פּלאצובקע אין נייעם לאקאל, פּעטריקאווער 149. צו דער פייערליכקייט זענען איינגעלאדען געווארען פארשטעהער פון דער מאכט. געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס, פּרעסע און גייסטליכקייט.

נאכ'ן פארענדיגען די ל. א. פּ. פּ.-וואך, וועלען די הייזער ווידער דעקארירט ווערען מיט פעהנער, וועלכע וועלען ארויסגעהאנגען ווערען שבת ד. 17-טען ד. ח. 5.30 נאכמ. און וועלען הענגען ביז מאנטאג, ד. 19-טען ד.ח.

ל. א. פּ. פּ.-פעהנער צום פּרייז 3 זל. קען מען בעקומען אין די הויז-בעזיצער פעראיינען: פּעטריק. 46, פּאמארסקא 18, קאנטנא 24, נאפּיורקאווסקא 58, און אין לאקאל פון ל. א. פּ. פּ. (פּעטריקאווער 149).

גנבות

(א) אין הערשענבערג'ס וואוינונג (פּעטריק. 19), האט זיך ארייגבעקומען א גנב און גענומען פּאקען די זאכען. פּלוצים איז אנגעקומען דער אייגענטימער און איהם געכאפּט אויף דער „הייסער מינוט". ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, איז דער גנב קלמן אייזנער, פון באזארנא 4. ער איז ארעסטירט.

— פון גראבאווסקי'ס ווארשטאט (פּעטריק. 88), האבען גנבים צוגענומען פערשידענע מכשירים אין דער ווערט פון 100 זל.

טעאטער, מוזיק און פערוויילונג
(קאמוניקאטען)

היינט דאס לעצטע מאל „שמחה פלאכטע"

צוליב דעם, וואס „סימכע פלאכטע" איז אראפּגענומען געווארען פון רעפּערטואר און נישט אלע האבען געהאט די מעגליכקייט צו זעהן די פּרעכטיגע פאלקס-קאמעדיע, ווערט היינט דאנערשטאג געגעבען א פּאפּולערע פארשטעלונג פון „סימכע פלאכטע". יונג-טעאטער בלייבט אין לאדז נאר נאך געציילטע טעג. מעהר קיין פּרעמיערעס וועט יונג-טעאטער אין לאדז נישט אויפפיהרען.

פון פּוילישען טעאטער
היינט דער פארנעל - באלעט

היינט אין אוונט טרעט ארויס אין שטאטישען טעאטער דער באלעט פון פארנעל מיט זיזי האלאמא און פעליקס פארנעל בראש.

מארגען, די בעקאנטע טראגעדיע פון יוליוש סלאוואצקי „מאזעפּא", די טיטעל-ראלע שפּילט יוליוש אסטערווא.

מעלדונג

טעאטער ראזמאיטאשטשי ציגעל גאס 27

דינסטאג, ד. 20-טען ד. ח. 9.15 אוונט א גרויסע הנחה-פארשטעלונג פון „מוסיסופו". בילעטען פון 54 גר. ביז 2.00 זל. שוין צו בעקומען אין דער בארא-באוו-ביבליאטעק זאכאדניא 59.

ראדיא - פּראגראם

דאנערשטאג, ד. 15-טען אקטאבער

6.33 גימנאסטיק, 6.50 מוזיק (פּליטען), 7.15 ידיעות, 7.35 מוזיק (פּליטען, 8 אודיציע פאר שולען, 11.30 אודיציע פאר שול-קינדער, 11.57 צייט-סיגנאל, 12.03 לידער און טענץ ביי פערשידענע פעלקער, 12.40 וואלצען, 12.50 ידיעות, 1 „קאנצערט זשימישען", 2.57 לאדזער בערזע, 3 ווירטשאפטליכע ידיעות. 3.15 רעקלאמע-קאנצערט, 4 לידער (פּליטען), 4.20 פאר עלטערע קינדער, 4.35 קאנצערט, 5 רעפעראט, 5.15 פארטעפּיאן-קאנצערט, 5.50 „בוך און וויסען", 6 אקטועלער שמועס, 6.10 ספּארט, 6.20 מוזיק (פּליטען, 6.35 ווירטשאפטליכער שמועס, 6.50 אקטועלער שמועס, 7 הערשפּיל, 7.30 קאנצערט, 8.10 אפּערע אין 4 אקטען פון מאניושקי (בעת די פּויזעס אוונט-ידיעות און אקטועלער שמועס.

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון ציינער און יאסלעס
האט זיך איבערגעצויגען אויף
Piotrkowska 56, tel. 129-77.

HALTRECHT
ספּעציעל-ארצט פאר הויט.-געשלעכטס קראנקהייטען און מענער-שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען און נעמט אן
פּעטריקאווער 161 טעל. 245-21
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצא-פּרייזען
פון 11 פריה ביז 3 בייטאג און פון 7 ביז 9 אוונט
זונטאג פון 8—1 בייטאג.
פאר פרויען א באזונדער ווארטע-זאל

Dr. med. Trepman
ספּעציאליסט פאר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראנקהייטען.
בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.
זאוואדזקא 6, טעל. 234-12
נעמט אן פון 8—11 נאכמ. און פון 6—8 אוונט

קלאנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

שלאגט רעקארד מיט זיינע פילמען פון הויכער קלאס! נאך דעם ריזיגען ערפאלג, וואס עס האט געהאט „היינטיגע צייטען" מיט Charlie Chaplin געהט היינט ווידער א פּרעכטיגע פּרעמיערע! מייסטערווערק פון VAN DYKE
„Rose Marie"
מיט Jeanette Mac Donald, Nelson Eddy
די זעהר מעלאדישע און פּאפּולערע וועלט-אפּערעטקע אין עמאציאנירענדען פילם-ראמאנס. ביז-איצט האט נאך קיינער נישט געהערט אזעלכע שעהנע רייצענדע מעלאדיעס ווי מ'הערט אין „Rose Marie"
שוין אין נעכסטען פּראגראם: „דער קליינער לארד"
פּרייזען פון אלע פּלעצער אויף אלע סעאנסען פון 54 גר.

DR. Michał URBACH
נערוועז און אינערליכע קראנק, הייטען און פיזיקאלישע טעראפּיע
נעמט אן פון 1—2 און פון 5—7 נאכמ.
Zawadzka 15 m. 6 tel. 148-83

STARSZY FELCZER
T. OKNO
צוריקגעקעהרט
וואוינט יעצט: נארוטאוויטשא 6, טעל. 137-03.
נעהמט אן א גאנצען טאג.

לעטשניצע
פון דאקטוירים-ספּעציאליסטען
בזשעזשינער 11 טעל. 137-63.
עס נעהמען אן פאלגענדע דאקטוירים:
ד"ר קויפמאן, ד"ר דינענזאן, ד"ר רויטער, ד"ר שפּירא, ד"ר נאדעל, ד"ר י. איציקזאן, ד"ר סטופאי, ד"ר שמירנעלד
נערוועז-קראנקהייטען
און דענטיסטין סטאראפאלסקא.
וויזיטען אין שטאט. אלע ארט מעדיצינישע הילף. קאבינעט פאר פיזיקאלישער טעראפּיע און רענטגען.
אלע ארט אימפּונגען (געגען דיפטעריט און אנדערע).

די מאדערנע
טאנץ-שולע
אויף פּעטריקאווער 89
קווער אפּיצינע פארטער
אונטער דער לייטונג פון בעקאנטען דיפּלאמירטען טאנץ-לעהרער
S. RUBINSZTAJN
נעמט אן איינשרייבונגען פאר אנפאנגער טעגליך פון 10 פריה ביז 10 אוונט.
בעם. פאר אוואנסירטע שבת און זונטאג פּראקטישע לעקציעס.
ספּעציעלע שטונדען פאר לאנג-געקליידעטע.
מיט אכטונג
דיפּלאמירטער טאנץ-לעהרער.
ס. רובינשטיין.

בחנם ווערט צוגעפּאסט אלערליי גלעזער!

„OPTICUM"
28 פּיעטריקאווער 28
בעזיצט אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע ברילען, בינאקלען אלערליי צילינדער-גלעזער, סאמבינירטע גלעזער, טערמאמעטערס. אלעס צו די ביליגסטע פּרייזען.
ס'ווערן אויך אויסגעפיהרט זאמלונגען, רעפּאראטורען פּינקטליך און רעעל. — געדענקט די אדרעס עס ווערען אנגענומען אלע ארט רעצעפּטען פון די ה"ה דאקטוירים.

DR. S. Kantor
ספּעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (מענער-שוואכע)
90 פּיעטריקאווער 90
טעל. 129-45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 6—9 אוו.

וויכטיג פאר ברוך-קראנקע
(רופּטורען) זאווי פון פערקרימונגען פון רוקען-ביין (הויקערס), פאראליזשען, ביין-שווינדזוכט, פלאטפיס און פערשידענע אנדערע פערקריפּלונגען-ליידענדע.
פאר פערשידענע ארט רופּטורען פערעלטערטע און די געפערליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער ספּעציעלע ארטאפּעדישע הייל-באנדאזשען לויט מיין מעטאדע היילן און בעזייטיגען ראדיקאל יעדן איינציגן ברוך.

ביי מאגען און קישקע - זענקונג ספּעציעלע אינדיווידועל צוגעפּאסטע לייב-הייל-באנדאזשען.
פאר הויקערס ספּעציעלע גארסעטען און גלייכהאלטערס.
געגען ביין-שווינדזוכט ספּעציעלע ארטאפּעדישע אפּאראטען פון אלע סיסטעמען.
געגען שמערצענדע פּלאטפיס ספּעציעלע ארטאפּעדישע איינלאגען לויט גיפּס-מארעלען.
געגען קרומע אדערן ספּעציעלע טמי-שטרימפ לויט מאס.
קינסטליכע הענד און פיס
ספּעציעלע הייל-ארטאפּעדישע אנשטאלט
ספּעצ. ארטאפּעד

א. פּעטריקעוויטש, לאדז
9 פּיראמאוויטשא 9, טעל. 177-09 (פריהער אלגיינסקא)
אכטונג! קראנקע מוזען זעלבסט ערשיינען.
פּראוינצער דאנקזאגונגען קענען בעוויזען ווערען

PrywatnePogotowie
„SZYBKA POMOC LEKARSKA"
tel. 15-111
BAŁUCKI RYNEK
(Zgierska 56)
Czynne przez całą dobę bez przerwy.

Dr. med.
P. Braun
צוריקגעקעהרט
ספּעצ. פאר טריפּער, סיפיליס און הויט - קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
צעגעלניאנא 4, טעל. 100-57
נעמט אן פון 8—2 מיטאג און פון 4—9 אוו.
ספּעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען.
פאר א ונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פּרייזען.

קריינע אנאנסען
1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

ס'ווערט געזוכט א לאנג-געקליידעט יונגעל אין געשעפט פון יודישע לאנגע מלבושים ביי ה. שניצער, נאוואמיעסקא 3, אין הויף. געוועלב 39.

ס'ווערט געזוכט א יונגעל, וואס האט געענדיגט די לעהר ביי סוועטערס. קילינסקיעגא 15, וו. 9.

ראקאלען
אבצוגעבען א שטוב מיט בעקוועמליכקייטען אויפ'ן 1-טען שטאק צעגעלניאנא 18, וו. 47.

פערשידענעס
א פרוי פון בזשעזשין, צוליב נויט, וויל אפּגעבען א 4-יעהריג יונגעלע א קינדערלאזער בעסערער פאמיליע. אפּרופען אונטער „ערציהונג".

פרייע פּאסטענס
א קוואליפיצירטער שניידער-ארבייטער צו מענער-בעשטעלס ווערט געזוכט. אפּרופען אונטער „שניידער".

א יונגעל ביז 16 יאהר ווערט געזוכט. צו ערפאהרען אל. 1. מאי 35, ביים צייטונגס פערקויפער.

א קוואליפיצירטע קראפט-שפּולערין קען זיך מעלדען אין דער טריקאטאזש-פאבריק זאוואדזקא 5.

א שטריקער צו גוטע ארבייט ווערט געזוכט. נור ערשטקלאסיגע ארבייטער קענען זיך מעלדען פּיעטריקאווער 64, וואוינונג 47.

א מיידעל צו לייכטע ארבייט ווערט געזוכט ביי לענטשיצקי, נאוואמיעסקא 19.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat". spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21